

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knaflijeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knaflijeva ulica št. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kako bi slovenski kmet pridelal dovolj živeža

Ko je aprila zasedal banski svet, je bilo napovedano veliko posvetovanje, ki naj bi ugotovilo zdajšnje stanje slovenskega kmetijstva in vzroke njegove zaostalosti, hkratu pa določilo smernice za izboljšanje te glavne gospodarske panoge na Slovenskem. To posvetovanje se je vršilo pred kratkim več dni v Ljubljani. Zamisel takega posveta sama je bila brez dvoma dobra. Samo je vprašanje, ali je bila izvedena tako, da bo od tega kaj koristi. Moramo si namreč odkrito priznati, da je vsa naša Jugoslavija dežela posvetov, na katerih se sklenejo lepe reči, toda od besed do dejanja je dolga pot, ker so taki sklepi prepogosto brez trdnega načrta in brez trdnih osnov.

Vse naše kmetijsko posvetovanje v Ljubljani je bilo razdeljeno na pet različnih oddelkov, ki so zasedali istočasno. Kdor pozna raznoličnost stroja naše kmetije, je žalostno gledal ob isti uri kopico važnih poročil, udeležiti pa se je mogel le enega. Tej nerodni ureditvi posveta je pripisati tudi pičlo udeležbo pri večini teh poročil. Tako važno posvetovanje se ne da deliti na odseke, ki zborujejo istočasno, temveč je treba razširiti čas posvetovanj na zadostno število dni, da lahko vsak zanimanec prispeva iz svojih izkušenj k izboljšanju našega kmetijstva. Razen tega so udeleženci dobivali poročila šele tik pred vsakodnevnim posvetom. Pretežni del dnevnega reda je izčrpalo čitanje teh poročil, ki bi lahko izostalo, če bi dobili zanimanci vsaj štirinajst dni pred posvetovanjem poročila. Tako bi bilo posvetovanje res zaslužilo svoje ime, zdaj pa je žal bilo bolj podobno poučnemu tečaju kakor posvetovanju. Poročila so bila razmnožena v zelo pičlem številu, mnogi predavatelji slabi govorniki in predavalnice neprimerne, da se je slabo slišalo. Pa še nekaj je treba omeniti: poročila so bila sestavljena na podlagi uradnih podatkov o našem kmetijstvu, ki prav gotovo ne drže. Smernice za bodočnost na taki podlagi so torej na tehničnici. Ker je čitanje poročil trajalo dobro uro, se je bilo treba naravnost otepati številnih strokovnjakov, ki so hoteli prinesiti svoj, iz dolgoletnih izkušenj izviraajoči prispevek za izboljšanje našega kmetijstva. Torej se do temelja in mogla predelati nobena reč.

Zadovoljni ne moremo biti tako glede ocenitve današnjega položaja našega kmeta, še manj pa glede ukrepov, ki naj bi jih storili za dvig te važne panoge našega narodnega gospodarstva. Vsa razmišljanja o današnjem stanju našega kmetijstva so oprta na nezanesljivo podlago: na našo statistiko, ki je kakor gori rečeno skrajno pomanjkljiva, ker se sestavlja kar po vrhu s pomočjo občin, ki nimajo za to potrebnih moči. Vseh dvajset let naše nove države premetavajo pri nas postavke, pobrane iz starih avstrijskih podatkov, ki so prav tako bili pomanjkljivi. Pomislimo le, koliko so se izpremenile razmere v četrtoletju. Splošno je prepričanje med kmetijskimi strokovnjaki, da je vsako posvetovanje zelo nezanesljivo vse dotle, dokler ne bomo dobili kolikor toliko zanesljivih kmetijskih podatkov. Malo si je pač treba vzeti za zgled sestavljanja statistike tiste države, ki imajo to že lepo uvedeno.

Žalostna okolnost je nadalje, da naši vodilni kmetijski strokovnjaki po večini premalo

poznajo napredek kmetijstva po svetu. Čisto premajhna je nabava strokovnega štiva, celo pri banski upravi, da ne govorimo o strokovnem štvu pri sreskih kmetijskih referentih. Vse premalo poznamo ameriško, rusko, češkoslovaško in nemško kmetijstvo ali pa kmetijstvo severnih germanskih držav.

Pa še nekaj je zelo važno pri takih posvetovanjih bi morali sodelovati tudi kmetje, pa ne samo veliki kmetje, temveč tudi mali. Saj imamo vendar kmetijske zbornice. Tako bi iz

ust prizadetih ljudi samih najzanesljiveje zvedeli, kje je največje zlo. Morda bi tako doznali, da je glavno vprašanje našega siromašnega slovenskega kmetijstva vprašanje, kako pridelati toliko živeža, da ne bodo naravnost stradale cele pokrajine. O tem vprašanju smo v našem listu že večkrat pisali. Tu bi prišli zlasti rastlinslovci do besede in bi preizkušali, kaj lahko uspeva na zemlji, ki je manj rodovitna. Pa to je vprašanje, ki se ne da odpraviti z nekaj vrstami.

Navedli smo samo nekaj misli, ki nam jih je vsililo dejansko stanje. Na strokovnjakih je, da kakšen prihodni kmetijski posvet otori, vse, kar je potrebno za uspen takega posveta. Ne dvomimo pa tudi, da bo že to posvetovanje rodilo nekaj uspehov.

Gradba zdravstvenega doma v Trbovljah je nujno potrebna

Trbovlje nujno potrebujejo zdravstveni dom, v katerem bi imele streho vse številne trboveljske zdravstvene ustanove. Zato je vsa trboveljska javnost pozdravila ukrep občine, da se ta dom čim prej zgradi. V ta namen je občina že jeseni prepustila brezplačno obširno zemljišče, ki po strokovnem mnenju najbolj ustreza zdravstvenim zahtevam. Vse je bilo že pripravljeno, tudi denar, in končno določen gradbeni načrt. Zdj pa je vse zaspalo.

Zakaj se gradba odlašala? Občina je storila svoje in ji gre vsa pohvala. Menda se zadeva po nepotrebnem zavlačuje pri banovini in higienskem zavodu. Če ni dovolj denarja, naj se poskrbi zanj. Pri takih ustanovah, kjer gre za zdravje naroda, se ne sme varčevati. Trbovlje so velik industrijski kraj, ki bi prav zaradi velikega števila rudarskega delavstva nujno potrebovale tako ustanovo.

Borba proti alkoholu

naj se ne odlašaja

Na nedavnem drugem protialkoholnem večeru v Ljubljani sta predavala Vojko Jagodič o šoli in alkoholu in Miroslav Zor o sredstvih za protialkoholno delo v šoli in družini.

Od vseh otrok, ki so v šolskem letu 1936-37, obiskovali nižjo osnovno šolo, jih je zaostalo 21 odstotkov, med tem ko jih je v višji osnovni šoli zaostalo 11 odstotkov. Primerjajte šolske uspehe v vinorodnih z uspehi nevinorodnih krajev: najljepše uspehe najdete v nevinorodnih, najslabše pa v izrazito vinorodnih krajih. Dejstvo je, da so nepovoljni šolski uspehi največji tam, kjer je možnost vpliva alkohola na mladino največja.

Za rešitev slovenskega alkoholnega vprašanja pri nas brez dvoma največ store učitelji. Torišče njihovega protialkoholnega dela je šola. Njihovo delo pa žal povsod zadeva na težkoče, kajti dom in prepogosto tudi siromašne razmere porušijo vse, kar zgradi učitelj v šoli. Alkoholizacija Slovenije je 70odstotna. Od 95 odstotkov naše šolske mladine je lani uživalo alkoholne pijače 67 odstotkov otrok pijancev je 6.23 odstotka, 64.34 odstotka nosečih mater pije alkoholne pijače, 34.77 odstotka dojenčkom dajejo piti opojne pijače. Od 10.848 pijancev v Sloveniji je 6.807 družinskih očetov, izmed katerih je 93 odstotkov gmotno slabo stoječih, ki pa imajo skupno 31.690 otrok.

Ena izmed glavnih ovir, da pri protialkoholnem delu pri nas ni pravega uspeha, je ta, da sta si dom in šola preveč oddaljena. Vez med šolo in domom je pomanjkljiva. Starši ne vplivajo na otroka v istem smislu kakor šola.

Tudi starši morajo spoznati, da je alkohol škodljiv mlademu telesu, a danes staršev ni mogoče pripraviti do tega, da bi ne silili otrok k pitju. Otroci prav tako kakor njih starši menijo, da škoduje deci le večja količina alkohola, manjša pa da ji celo koristi. »Le pij, da boš močan!« tako kaj radi pravijo odrasli otrokom. »Že 100 let je vse zastrupljeno z alkoholom. Treba bo roditi in vzgojiti nove rodove«, piše učitelj. Take so razmere na podeželju. Nekoliko boljše je v mestu, kjer je tudi vez med šolo in domom tesnejša.

V mnogih, zlasti vinorodnih krajih je težavno dobiti pitno vodo, pa zato ljudje pijejo toliko bolj alkoholne pijače. Pridelek in raba mleka bi se morala povečati. Res je, da bi otroci pili neprimerno manj, če bi imeli dobro hrano. Pa tudi vpliv zaužitega alkohola nanje bi bil slabši, če bi otroci bili siti. Primanjkuje nam dobrega protialkoholnega tiska, šole nimajo nobenih protialkoholnih učil, potrebne so potujoče protialkoholne razstave. V slovenskem protialkoholnem delu vlada velika zmešnjava. Če nemo, da nas doleti usoda popolne propasti slovenskega naroda, bomo morali začeti vsi odločno borbo proti alkoholizmu.

Za protialkoholno borbo so predvsem poklicani učitelji. Njim pa morajo pomagati starši. Učitelji bodo dosegli tem več uspeha, čim bolj se bodo sami vzdrževali alkohola. A se dogaja, da na izletih pijeta 50letni vzgojitelji in njegov 15letni gojenec iz iste steklenice.

Učitelj, ki se čisto vzdržuje alkoholnih pijač, je najmočnejše sredstvo v borbi za treznost. Pomoglo mu bo mnogo tudi podrobno delovanje. V ves svoj pouk naj prenese treznostna načela in v vse svoje šolsko in izvenšolsko delovanje. Za protialkoholno delo je pa treba tudi mnogo več učnih pripomočkov in mnogo več doslednosti. V čitankah ne bi smelo biti nobenega stavka, v katerem se poveličujeta »sladka kapljica« in »rujno vince«. Namesto da govorimo pri zemljepisju o dobrem vinu, govorimo rajši o dobrem grozdju!

Koristi, ki jih prinaša trezno življenje, so med drugim zdravstvene in narodnogospodarske, ki se kažejo v štedljivosti. Odpraviti bi bilo treba, da se pijanost na sodišču še zmerom smatra kot olajševalno sredstvo. Omejiti bi se moralo točenje pijač ob izplačilnih dnevih, prepovedalo naj bi se točenje stoječim gostom v točilnicah. Plača moža pijanca naj bi se dajala ženi. Pijanec naj bi se odvzelo pravice staršev. Ustvarjajo naj se take življenske razmere, da se alkoholizem sploh ne bo mogel razvijati. Urediti je treba gospodarske razmere tako, da bodo mladi ljudje mogli čim prej ustanovljati družine in priti do bolj ustaljenega življenja, da se bodo mogli starši posvečati še čemu drugemu, ne pa samo borbi za ljubi kruhek.

Politični pregled

Napetost med Češkoslovaško in Nemčijo je kolikor toliko popustila, da si še sicer ni prišlo do kakšnega sporazuma s sudetskimi Nemci. Na blenkošne praznike sta se vršila v Bratislavi dva slovaška shoda, ki sta izpričala, da je

večina Slovakov v nacionalnem taboru. Prvi shod je imela slovaška klerikalna stranka patra Hlinke, ki se zavzema za slovaško samoupravo, v nedeljo. Obiskalo ga je okoli 18.000 ljudi. Drugi shod, ki so ga imeli slovaški nacionalisti v ponedeljek, pa je imel okoli 100.000 zborovalcev. Na tem zborovanju je imel na udeležence nagovor tudi češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža, ki mu je vsa množica navdušeno pritrjevala, da je osnova slovaške svobode le češkoslovaška republika.

Anglija se trudi, da bi se španska državljanska vojna čim prej končala. Iz Španije

naj bi se umaknili vsi tuji prostovoljci, nato pa

naj bi se prisilili republikanci in frankovci k pogajanjem za premirje.

Francija je že privolila v angleški posredovalni načrt. Prav tako celo Rusija. Največja ovira pa je Franco sam, ki je prepričan, da bo zmagal tudi, če se umaknejo tuji prostovoljci, ki so mu doslej največ pripomogli do zmag.

Po angleških vesteh

so frankovci začeli v torek novo veliko ofenzivo na bojišču od Teruela do Castelona,

s katero bodo skušali streti junaški republikanski odpor. Francoska letala so zadnje dni že nekajkrat brezobzirno bombardirala Barcelono, Alicante, Valencijsko in druge kraje, pri čemer je bilo ubitih mnogo neoboroženega prebivalstva. Dalje so Francova letala potopila neki angleški parnik, ki je pripeljal v Alicante premog in potrebščine za angleški Rdeči križ. Ubiti so bili trije angleški mornarji. To je v kratkem času že četrti angleški parnik, ki so ga frankovci uničili.

S kitajskih bojišč pa prihajajo poročila

o kitajskih zmagah.

Kitajski obroč okoli Dojharove obkoljene divizije se čedalje bolj zožuje. Tudi v zapadnem Šantungu je prešla kitajska vojska v ofenzivo in pritiska zdaj proti železniški progi Ti-

encin—Pukov. Japonci pa s svojimi letali še dalje sivo pobijajo civilno prebivalstvo v raznih mestih, zlasti v Kantonu.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 4.50 do 5.90, poldebili voli po 3.50 do 4.50, plemenski voli po 4.50 do 6, bikji za klanje po 3.50 do 5, klavne krave debele po 4.25 do 5.25, plemenske krave po 3.50 do 4.75, krave za klobasarje po 2.50 do 3.50, molzne krave po 3.75 do 5, breje krave po 3.50 do 4.50, mlada živina po 4.50 do 6, teleta po 5.50 do 7 din. Mesne cene: volovsko meso I. 10 do 12, II 8 do 10, meso bikov, krav in telic 6 do 12, telečje meso I. 10 do 14, II. 8 do 10, svinjsko meso sveže 10 do 14 din.

SVINJE. Na mariborskem sejmu so se trgovali prasci, 5 do 6 tednov stari po 80 do 110, 7 do 9 tednov po 120 do 150, 3 do 4 mesece, po 150 do 200, 5 do 7 mesecev po 300 do 400, 8 do 10 mesecev po 420 do 490, eno leto po 710 do 820 din. Kg žive teže je bil po 6.50 do 7.75, mrtve teže pa po 8.50 do 11.25 din.

MED. V Črnomlju je bil čisti med po 19, v Mariboru pa po 20 din kg.

VINO. Na Dolenjskem stane pri vinogradnikih navadno vino povprečno 4, boljše vino povprečno 6 din liter.

ZITO. V Črnomlju so bile za 100 kg naslednje cene: pšenici 250, ječmenu 200, rži 200, ovsu 200, turščici 160 din.

SIROVE KOŽE. V Črnomlju so se trgovali goveje po 8, telečje po 10 in svinjske po 5 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 7. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 24.17 do 24.32 dinj;
1 nemško marko za 17.57 do 17.71 dinj;
1 angleški funt za 216.16 do 218.21 dinj;
1 ameriški dolar za 43.46 do 43.82 dinj;
100 franc. frankov za 121.14 do 122.58 dinj;
100 češkoslov. kron za 151.93 do 153.04 dinj;
100 italijanskih lir za 229.55 do 232.63 dinj.
Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 483.50 din. Nemški klirinški čeki so bili po 14.50 din.

NE ZAMUDITE!

Prodaja blaga po zelo nizkih cenah.
Podružnica Stermeck,
prej Urechova trgovina,
Celje, Glavni trg 17.

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSON

DEKLE Z OSOJ

POSLOVENIL B. RIHTERŠIÖ

»Doktor ne ve, ali bo še kdaj čisto zdrav,« je šepnila.

Zdaj je Synnöve dvignila glavo. Zadušila je solze in pogledala Ingrido. Rekla pa ni ni besede. Potem se ji je glava spet povesila in zatopila se je v misli. Poslednje solze so ji zdrsnile počasi po licih, novih pa ni več bilo. Sklenila je roke in negibno obsedela. Zdelo se je, kakor bi hotela napraviti sklep za vse življenje. Izenada se je nasmehnila in vstala. Sklonila se je čez Ingrido in ji dala dolg, vroč poljub.

»Če si ne bo mogel pomagati, mu bom stregla. Zdaj bom pa sama govorila s svojimi starši!«

To je pogrelo in zagrabilo Ingrido do srca. Preden pa je mogla reči besedico, je čutila, da jo je Synnöve stisnila za roko.

»Zdrava bodi, Ingrid! Zdaj pojdem sama na planino.«

Hitro se je obrnila, da bi šla.

»Tu je listek zate,« je šepnila Ingrid.

»Listek?«

Ingrid je že vstala, ga poiskala in ji ga dala. In ko ji ga je vtaknila z levico v nedrje, je desnico objela prijateljico in ji vrnila poljub. Synnöve je čutila, kako ji po licih polže Ingridine vroče solze. Potem jo je Ingrid nežno potisnila skozi vrata in jih zaprla, kajti zmanjkalo ji je poguma, da bi bila gledala kaj bo zdaj.

Synnöve je šla počasi v nogavicah po stopnicah navzdol. Ker pa so jo hkratu oblegale vse mogoče misli, ni dovolj pazila in je nekaj zaropotalo. Prestrašila se je, pohitela skozi hišna vrata. Tam je obstala, se obula in začela hitro stopati v breg. Šla je, godla sama pri sebi neko pesem, čedalje hitreje je šla, dokler se ni naposled tako utrudila, da je morala sesti. In tedaj se je spomnila listka.

Ko so začeli drugo jutro bevskati pastirski psi, ko so se zbudili fantje, pomolzli krave in jih pognali na pašo, Synnöve še zmerom ni bilo nazaj.

Ko so pastirci še stali pred stanom in se začudeno vpraševali, kje bi utegnili biti, odkrili so namreč, da čez noč ni spala v stanu, — je prišla Synnöve. Bila je čisto bleda in tiha. Brez besede je začela fantom pripravljati zajtrk in opravljati svoja dela.

Težka megla je še ležala na nizkih gorskih grebenih. Nad rdečkasto rjavimi jasami so se lesketale kapljice rose na resju. Hladno je bilo in če so zalajali psi, je začelo odmevati od vseh višav. Pastirji so bili z živino že daleč zunaj in so trobili na rogove.

Synnöve pa se je obrnila od vsega tega življenja stran. Poiskala je kraj, kjer sta navadno z Ingrido sedeli. Ni jokala. Čisto tiho je sedla in le časih je prisluškovala glasovom črede in pastirjev, ki so postajali čedalje bolj ubrani, čim bolj so se oddaljevali.

Potem pa je začela peti tole pesem: izprva tiho, potem glasneje in naposled s polnim, jasnim glasom. Napravila si jo je po neki drugi, ki jo je poznala iz otroških dni.

Za vse ti hvala, kar si dal mi, takrat ko sva bila otroka, jaz in ti, ko mislila sem, da ta sreča, bo trajala do konca dni.

Ko mislila sem, da razpredla se igra bo od solčnih trat do najinega doma in še dalje tja, do cerkvenih rdečih vrat.

Pogosto sem zvečer sedela pred hišo, gledala tvoj dom in mislila, da te na poti do mene opazila bom.

In misel moja mi je rekla: »Le čakaj, saj prišel bo dan!« Prišel je dan in je izginil, čakala sem te pa zaman.

Oči več moje niso mogle odvrniti pogledov stran od krajev, kamor jaz strmela sem v hrepenenju dan na dan.

Vem, da je kraj, ki bi tolažbo še dal mi v strašni bolečini, a tja ne upam iti več, ker ti si tam, o, moj edini!

Nečesa ne razumem, — le čemu tako sta blizu doma, moj in tvoj, čemu steza je, ki ju veže in meni jemlje ves pokoj.

Sejmi

11. junija: Ljutomer, Kotredež;
 12. junija: Turnišče;
 13. junija: Cankova, Sv. Jurij ob južni železnici, Sv. Trojica v Slov. goricah, Vrhnika, St. Jernej na Dolenjskem, Višnja gora, Brežice, Brunik, Hotemaže (samo blagovni), Kozje, Loče pri Poljčanah, Sv. Andraž v Slov. goricah, St. Janž pri Dravogradu, Trebnje, Zdenska vas, Zalec, Ziri;
 14. junija: Kamnik, Črnomelj, Vače;
 15. junija: Dob pri Domžalah, Dravograd, Kočevje, Kostrivnica, Mozirje, Nedjeljske v Medmurju, Oplotnica, Planina pri Sevnici, Semič, St. Vid pri Stični, Lemberg;
 16. junija: Lendava;
 17. junija: St. Vid pri Grobelnem;
 18. junija: Dokležovje.

Drobne vesti

— Prodaja hmelja bo omejena. Te dni je v Pragi zasedal srednjeevropski urad za hmelj. Na zasedanju so razpravljali predvsem o omejitvi prodaje hmelja, da bi se tako prodaja spravila v sklad s porabo. Zastopniki Jugoslavije, Češkoslovaške in Poljske so pristali na to, da se prodaja hmelja v omenjenih državah omeji za 30%, nato pa omeji tudi pridelovanje.

— V Nemčijo se bo lahko izvažalo vino. O priliki jugoslovensko-nemških trgovinskih pogajanj v Berlinu je bil dosežen sporazum o jugoslovenskih izvoznih kontingentih za Nemčijo. Med drugim je Nemčija dovolila Jugoslaviji uvozni kontingent 150.000 hl vina, od česar odpade ena tretjina (50.000 hl) na uvoz vina iz Slovenske Štajerske. Nemčija je tudi prevzela obveznosti iz bivše trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo glede krošnjarnarjenja Ribničanov in Kočevarjev. Vprašanje dvolastnikov pa še ni rešeno in se bo o tem razpravljalo na sestanku nemško-jugoslovenskega gospodarskega odbora, ki bo v septembru v Gradcu ali v Ljubljani.

— Zadruga elektrarna za Ptuj, Breg in okolico. Nedavno se je vršil redni občni zbor Zadruga elektrarne za Ptuj, Breg in okolico. Iz poročila načelstva je razvidno, da se je elektrifikacija Ptuja in okolice v zadnjem letu uspešno nadaljevala, saj je elektrificirano vse področje ptujskega mesta, dalje Sv. Vid in Pobrežje, v zadnjih dnevih pa tudi Hajdina. Zadruga pa ima v načrtu tudi elektrifikacijo ostalega Ptujkega polja, kakor Lancove vasi, Jurovcev, Tržca, Podlehnik, Dražencev na desnem bregu Drave, na levem bregu pa Spu-

hje, Zabovcev, Markovcev, Nove vasi, Bukovcev, Stojncev, Muretincev, Pacinj, Dornave in Mezgovcev. Pri tem sodeluje elektrarna Fala in banska uprava. Prav tako se je pod okriljem te zadruge izvolil pripravljalni odbor za elektrifikacijo Slovenskih goric. Zadruga je štela ob koncu leta 1937. 919 članov. Priključenih je imela ob istem času 13.000 žarnic, 132 motorjev in 1083 drugih električnih aparatov. Poraba električnega toka v letu 1937. je narasla proti letu 1936 za 62.164 kilovatnih ur, tako da je znašala 597.262 kilovatnih ur. Če se upošteva, da je začela zadruga poslovati pred 14 leti brez lastnih obratnih sredstev, torej s posojili, danes pa vrši vsa ta velika dela brez kakih posojil, je tehten dokaz, da je bilo njeno zadržno delo na pravi poti. Želimo, da zadruga, katero vodi že od njene ustanovitve dalje g. dr. Fermevc Ivan, odvetnik v Ptuj, kot načelnik, to svojo pohvalno delo uspešno nadaljuje.

D O P I S I

MALA NEDELJA. Ker vedno narašča število pripadnikov in prijateljev sokolske čete, se je uprava morala odločiti, da bo v okviru Petrove petletke povečala Sokolski dom. V ta namen se je pretekli teden zvozila zidna opeka v bližino stavbišča, tako je začetek določenega načrta storjen. Složno delo in medse-

bojna podpora bosta dovedla kmalu do zaželenega smotra. Za Petrovo 29. t. m. pripravljata sokolska deca in naraščaj vidovdanske proslavo s pestrnim sporedom. V nedeljo 7. avgusta pa priredimo veliko gledališko igro pod milim nebom, združeno s prleškimi »veseljem«. Običajna velika sokolska tombola bo spet na angelsko nedeljo 4. septembra. Le naprej brez miru!

Domače novosti

* Dva shoda nacionalne mladine. Nedavno se je vršil občni zbor mladinske organizacije JNS na Teznu pri Mariboru. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Oton Horvatič in z njim večina sedanjih odbornikov. Dalje je bil tudi občni zbor mladinske organizacije JNS pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju, kjer je bil ponovno izvoljen za predsednika Feliks Videčnik. Na obeh zborovanjih sta poročala narodni poslanec Milan Mravlje in tajnik banovinskega odbora JNS Juvan. Njuni poročili so vsi prisotni sprejeli z odobravanjem na znanje.

* 150letnico prve šentiljske šole so svečano proslavili na binkoštni ponedeljek. Hkratu sta se proslavili tudi 70letnica slovenske šole v St. Ilju pri Mariboru in 20letnica osvobodjenja. Šola nosi danes ime po našem pokojnem generalu Maistru.

Cemu pretrgati se noče
 za zmerom vez, ki naju sklepa,
 čemu iz srca ne izgine
 spomin na mlada leta lepa.

VII.

Precej časa po teh dogodkih sta sedela Guttorm in Karen v veliki prisojni izbi na Osojah in brala drug drugemu iz knjig, ki sta jih dobila iz mesta. Zjutraj sta bila v cerkvi, ker je bilo v nedeljo; potem sta šla na izprehod po poljih, da bi videla, kako je s setvijo in katere njive bi kazalo drugo leto opustiti, katere pa spet posejati. Ko sta tako hodila od njive do njive, sta videla, da se je posestvo, kar je bilo v njunih rokah, zelo izboljšalo.

»Bog ve, kaj bo s tem, ko naju ne bo več!« je rekla Karen.

Po teh besedah jo je Guttorm prosil, da bi šla domov in brala nove knjige, češ da je najbolje, če človek obrne misli drugam, kadar se mu začnejo ustavljati na takšnih vprašanjih.

Toda ko sta nove knjige pregledala, je dejala Karen, da so stare boljše. »Ljudje samo stare knjige zmerom prepisujejo,« mu je rekla.

»To utegne biti res,« je odvrnil. »Sicer mi je pa rekel danes v cerkvi Sämund tudi to, da odkrijejo starši vselej v svojih otrokih le sami sebe.«

»Da, ti in Sämund sta danes dosti govorila.«

»Sämund je razumen mož.«

»Pravijo pa, da se premalo meni za boga in rešenika.«

»Guttorm na to ni odgovoril.
 »Kje je ostala Synnöve?« je vprašala mati.
 »Na podstrešju je,« je odgovoril.
 »Prejle si bil pri njej, — kako pa je zdaj z njo?«

»Hm, tako, tako —
 »Ne bi je smel pustiti tako same.«
 »Nekdo je prišel.«
 Žena je nekaj časa molčala.
 »Kdo pa?«
 »Ingrid z Jelkove rebri.«
 »Mislila sem, da je še na pašniku.«
 »Danes je prišla domov, da je šla mati lahko v cerkev.«

»Da, saj sem jo res tam videl.«
 »Dosti dela ima.«
 »Tega imajo tudi drugi ljudje; toda človek že pride v cerkev, če ga tja vleče.«
 Guttorm je pomolčal. Čez nekaj časa je dejala Karen:

»Danes so bili z Jelkove rebri vsi razen Ingrid v cerkvi.«

»Da, saj se spodobi, da so spremili Thorbjörna v cerkev, ko je šel prvič po boleznitja.«

»Zelo slaboten se mi je zdel.«
 »Boljši, kakor pa bi bil pričakoval; čudim se, da se je toliko popravil.«

»Da, drago je plačal svojo razboritost.«
 Guttorm je nekaj časa gledal predse.
 »Saj je še tako mlad...«

»Ni pravega dna v njem. Nikoli se ni močče nanj prav zanesti.«

Guttorm, ki je sedel za mizo in si s komolcema podpiral glavo ter strmel v knjigo, je zdaj začel preobračati liste in mimo grede rekel:

»Pravijo, da se mu bo zdravje le čisto vrnilo.«

Tedaj je tudi mati vzela knjigo v roke.
 »To bi bilo res lepo za tako zastavnega fanta,« je rekla. »Naj bi mu bil to nauk, da bo v bodoče bolje izrabljaj svoje moči.«

Nadaljevala sta z branjem; potem pa je Guttorm obrnil list in rekel:

»On danes ves čas ni niti enkrat pogledal proti njej.«

»Da, tudi jaz sem opazila, da je mirno sedel, dokler ni odšla.«

Nekaj minut sta molčala; potem je začel Guttorm: »Kaj misliš, ali jo bo pozabil?«

»To bi bilo najbolje.«

Guttorm je bral dalje, žena je obračala list za listom.

»Meni bi bilo bolj všeč, če Ingrid ne bi tako dolgo sedela tu,« se je naposled oglasila.

»Synnöve nima drugače nikogar, da bi se z njim pogovarjala.«

»Saj ima naju.«

Guttorm se je ozrl k njej:
 »Ne smeva biti tako stroga z njo.«

Žena je nekaj časa molčala, potem je rekla:

»Jaz ji nisem nikoli prepovedala priti.«

Guttorm je zaprl knjigo, vstal in pogledal skozi okno.

»Ingrid odhaja,« je dejal.

Komaj je Karen to slišala, že je hitro odšla iz sobe. Guttorm je dolgo stal pri oknu, potem pa se je obrnil in začel hoditi po sobi sem in tja. Ko pa se je njegova žena naposled vrnila, je obstal.

»Da, prav tako je bilo, kakor sem si mislila,« je rekla. »Synnöve je sedela zgoraj in jokala; ko pa sem stopila v njeno sobo, se je

* 30letnica Sokola v Trebnjem se je proslavila na binkoštno praznike. Hkratu je bil zlet novomeške župe z uspešnim telovadnim nastopom. V srevodu od železniške postaje je bilo 12 praporov in dolgo vrsto sokolstva je zaključila vojaška četa iz Novega mesta. Trebnje je bilo vse v zastavah in je navdušeno pozdravljalo Sokole. Slovesnosti se je udeležil tudi senator g. Ivan Pucelj.

* Sokol na Ježici ima svoj prapor. Slovesno ga je razvil na binkoštno nedeljo. Za prapor je daroval tudi Nj. Vel. kralj Peter II. 2000 din. Razvitju prapora je sledil telovadni nastop, ki je pokazal lepe sadove ježenskega sokoškega dela.

* Čevljarji obrtniki za svoje pravice. V dvorani Obrtne zbornice v Beogradu je bil na praznike shod čevljarjev. Udeležilo se ga je okrog 200 odposlancev iz vse države. Na shodu so razpravljali o težavnem in ponekod obupnem položaju čevljarje obrti. V posebni spomenici opozarjajo čevljarji na to, da je gumijasta obutev zdravju škodljiva. Vrh tega pa se na ta način odvzema tisočim rodbin zaslužek, zaradi česar naj se uvoz, izdelava in prodaja gumijaste obutev prepovejo. Dalje je shod razpravljal o ukrepih, ki bi bili nujno potrebni, da se popravi položaj čevljarjskih obrtnikov.

* Uslužbenci finančne kontrole za izboljšanje plač. Združenje uradnikov finančne kontrole za vrbasko banovino je pred dnevi imelo zborovanje v Banjaluki. Na skupščini so številni udeleženci sprejeli tudi resolucijo, v kateri odločno zahtevajo izboljšanje svojega gmetnega položaja in razne ugodnosti, ki bi jim olajšale naporno službo.

* Starokatoliška cerkev v Jugoslaviji. V Zagrebu je nedavno zasedal sinod starokatoliške cerkve v naši državi. Predsedoval je starokatoliški škof dr. Marko Kalodjera. Na seji so ugotovili, da šteje starokatoliška cerkev v Jugoslaviji nad 40.000 pripadnikov.

* Zaradi povodnji ustavljen obrat papirnice v Ceršaku. V Ceršaku ob avstrijski meji je tvornica lepenke, ki zaposluje okrog 120 delavcev. Od zadnje velike povodnji Mure tvornica ne obratuje in še precej časa ne bo obratovala. Povodenj je povzročila tvornici ogromno škodo in dokler škoda ne bo popravljena bo delo počivalo.

* Večno večje je zanimanje za najnovejšo in najprejšjo slovensko pripovedno knjigo »Črna vojna«, ki jo je napisal D. Ravljen. Knjiga opisuje poslednje leto svetovne voj-

ne in zlasti tudi obnavlja spomin na judenburške dogodke, kjer je bilo ustreljenih šest naših upornikov. Navzlic 120 stranem tiska na lepem papirju stane ta nenavadno zanimiva knjiga le 10 din, v platno vezana pa 15 din. Naročite pri založbi »Cesti«, Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

* Truplo nemškega oficirja je naplavila Mura v Gornji Bistrici. Mislijo, da je to 25 letni poročnik Wolfgang Günther, ki je pred dnevi utonil blizu Gradca. Tega oficirja imenujejo Nemci narodnega junaka, ker je pri zadnji povodnji v okolici Gradca rešil življenje 23 ljudem.

* Mura je napravila 20 milijonov škode. Na ozemlju od Gornje Radgone do Legrada, kjer je Mura preplavila na stotine kvadratnih kilometrov v Medmurja in Prekmurja, sta se mudili komisiji, ki sta ocenjevali škodo, povzročeno od poplave. Škoda, ki sta jo dognali obe komisiji v petih prizadetih srezih, znaša skoro 20 milijonov dinarjev.

* Ljudska samopomoč v Mariboru je imela v nedeljo 29. maja redni občni zbor. Iz poročil funkcionarjev je razvidno, da se je ta domača socialna ustanova kljub raznim težkotam ugodno razvijala. Ob koncu leta 1937 je imela v obeh oddelkih za pogrebništvo in do 8137 članov, ki so zavarovani za 64.381.000 din. Blagajna je imela lansko leto nad 41 milijonov prometa. Rezervni fond (matematična rezerva in varnostni sklad) je narasel na 7.536.922 93 din in se je od leta 1936. zvišal za 1.112.633,28 din. Dosedanji odtegljaj za člane, ki so pristopili pred 1. nov. 1933 leta, se je znižal od 25% na 23% do prihodnega občnega zbora. Blagajna se je lansko leto preselila v svojo lastno palačo, ki si jo je zgradila na Aleksandrovi cesti nasproti glavnemu kolo-dvoru, kar je dokaz smotrnega in uspešnega delovanja tega zavoda.

* Sokolske kroje, kompletne izdelane, kakor tudi samo sukno in posamezne predmete nudi po ugodni ceni Stermecki — Celje.

* Zelo priljubljena knjiga »Boj nalezljivim boleznim« dr. Josipa Tičarja se prodaja od novega leta dalje po znižani ceni 13 — din, po pošti 1.50 din več za izvod v knjigarnah Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3 in v Mariboru, Aleksandrova c. 13, pa tudi v drugih knjigarnah.

* Za živinorejce zelo važna knjiga »Prva pomoč ponesrečenim živalim« prof. dr. Ferda Kerna se dobi od novega leta dalje po zelo znižani ceni 23 — din, po pošti 1.50 din več

za izvod v knjigarnah Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ul. 3 in v Mariboru, Aleksandrova c. 13 pa tudi v vseh drugih knjigarnah.

* Srečke Rdečega križa. Na 99. žrebanju srečk Rdečega križa kraljevine Srbije so bile izžrebane za amortizacijo tele serije: 79, 105, 309, 335, 814, 1044, 1370, 1535, 1572, 2104, 2392, 2640, 2984, 4361, 4660, 5055, 5180, 6046, 6394, 6651, 6733, 6790, 6814, 7031, 7621, 9014, 9070, 9100, 9336, 4760. Nadalje so bili izžrebani tile dobitki:

68	24	50	4820	38	50
1152	87	50	4898	31	50
1305	33	50	5665	94	50
2190	77	50	5949	41	50
2250	1	50	6284	29	50
2304	26	50	6484	62	50
2742	18	50	6551	81	50
3085	93	100.000	6701	75	200
3493	95	200	7727	63	1.000
3503	34	50	8346	97	200
4002	8	50	8677	20	50
4219	2	200	9038	33	50
4422	86	50	9052	63	500
4439	83	200	9593	58	50
4500	28	500			

* Razburljivo slovo. Prejeli smo: »Pri Sv. Juriju v Slovenskih gorah so doživeli te dni razburljiv dogodek. Kaplan g. Jože Lampret je bil premeščen v Šmiklavž. Župljani so se že dalje časa prizadevali, da bi preprečili to premostitev. Prišel pa je 1. junij, ko je moral kaplan g. Lampret vzeti slovo od Sv. Jurija in od župljanov, med katerimi si je bil pridobil mnogo privržencev. Že dolgo pred napovedano uro, ko se je moral kaplan posloviti, so se zbrali župljani od Sv. Jurija in vse bližnje okolice in tudi iz sosednjih župnij. Avto, na katerem so odpeljali kaplanovo pohištvo, je bil ves v zelenju in zastavah. Množica se je od kaplana glasno pošlapljala in mu zagotavljala, da bo storila vse, kar je v njeni moči, da se spet vrne k Sv. Juriju. Kaplan g. Lampret je v lavantiški škofiji precej znan. Njegovo prvo mesto je bilo v Halozah; pozneje je bil v Zetalah, potem pri Sv. Juriju, zdaj pa je premeščen v Šmiklavž.«

* Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let. Zavedna pojasnila dobite ustno ali pismeno v koncesionirani pisarni Pera Franca, kapetana v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek za 6 din.

obrnila stran in začela brskati po predalu. In potem je zmajala z glavo in nadaljevala: »Ne, ni dobro, da se Ingrid druži z njo.«

Potem je začela pripravljati večerjo, neprestano je prihajala v izbo in odhajala iz nje. Ko je bila zunaj, je prišla Synnove. Njene oči so bile od joca zardele. Ko je stopila mimo očeta, mu je pogledala v obraz; potem je sedla za mizo in vzela knjigo v roko. Toda kmalu jo je zaprla in vprašala mater, ali ji lahko pomaga.

»Da, le daj,« je dobila v odgovor. »Delo je za vse dobro.«

Mortva je pogrniti mizo, ki je stala blizu okna. Oče, ki je doslej stopal po hiši, se je spet približal oknu, pred njim obstal in se zagledal skozenj.

»Mislim, da se ječmen, ki je v dežju polegal, spet dviga,« je rekel.

Synnove se je postavila zraven njega in njen pogled je šel za njegovim. Potem se je oče ozrl proti njej, toda njegova žena je bila že spet v izbi in zato jo je samo nežno pobožal po temenu, nato pa je začel spet hoditi po sobi.

Večerjali so, toda zelo tiho.

Pred večerjo je vselej molila mati. Ko so vstali, je dejala, da bi brali in peli. Storiš so tako. »Božja beseda daje mir, in to je naposled najlepši blagoslov v hiši.« Ko je mati to rekla, je pogledala proti Synnovi, ki je pobesila oči v tla. »Zdaj vama bom povedala neko zgodbo,« je nadaljevala. »Slednja beseda je resnična in ne bo brez koristi za tistega, ki bo vse premislil.« Potem je začela:

»V moji mladosti je živel na Haugu dekle, vnukinja starega, učenega vaškega sod-

nika. Zgodaj jo je vzel k sebi, da bi ma bila v veselje in tolažbo na stara leta; in jo je seveda naučil božje besede in lepoga obnašanja. Učila se je lahko in rada in kmalu je bila v vsem za dober korak pred nami. S petnajstimi leti je znala računati in pisati, pa svoje učne knjige in pet in dvajset poglavij iz svetega pisma je znala na pamet. Pomnim še vse, kakor bi se bilo včeraj zgodilo. Dosti več ji je bilo do učenja kakor do plesa in zato so jo ljudje malokdaj videli pri zabavah. Navadno je zmerom tičala v podstrešni sobici svojega deda, kjer so bile njegove knjige. Tako se je zgodilo, da je vselej, kadar smo se z njo dobile, stala pred nami tako, kakor bi bila v mislih nekje drugje, in druga drugi smo pravile: če bi bile vsaj pol tako pametne kakor Karen s Hauga.

Ker je bila določena za dedično svojega deda, se ji je ponudil marsikateri dober fant, da bi z njo delil. Toda vse je odbila. Prav tedaj pa se je pastorjev sin vrnil z vseučilišča domov. Pri izkušnjah se mu ni prav dobro obneslo; dosti bolj se je namreč navduševal za divje, nebrzdano dijaško življenje kakor za dobre reči, in v zadnjem času se je bil vdal celo pijači.

»Varuj se ga!« je rekel ded. »Dosti sem se družil z imenitnimi ljudmi in iz izkušnje vem, da zaslužijo dosti manj zaupanja kakor kmetje.«

Karen ga je vselej ubogala in če je slučaj nanesel, da se je srečala s pastorjevim sinom, se mu je umaknila. Toda ni je pustil v miru in tako ni mogla iti nikamor, da je ne bi bil zasledil.

»Pojdi stran!« mu je pravila. »Vse ti nič ne pomaga.«

»On pa je ni nehal zatezovati, in tako se je zgodilo, da je naposled le morala obstati in ga poslušati. Res, bil je zelo lep mlad možki. Ko pa ji je rekel, da brez nje ne more živeti, je prestrašena zbežala od njega. Potem se je klatil okoli njenega doma — toda ni mu prišla na spregled. Ponoči je čakal pod njenim oknom — pa se mu ni pokazala. Rekel je, da se bo končal. Potem je začel spet ploviti.

»Varuj se ga!« je rekel ded: »to so vse hudičeve umetnije.«

»Nekega dne je stal iznenada sredi njene sobe. Nihče ni vedel, kako je prišel vanjo.

»Zdaj te bom ubil!« ji je rekel:

»Da, le daj me, če se upaš!« je odvrnila.

»Tedaj pa je začel jokati in je rekel, da more le ona napraviti poštenega človeka iz njega.

»Ali se lahko pol leta vzdržiš oti?« mu je dejala.

»In pol leta ni orav nič pil.«

»Ali mi zdaj verjameš?« je vprašal.

»Ne prej, dokler se pol leta ne vzdržiš vsake zabave in veseljačenja.«

»Storil je tako.«

»Ali mi zdaj verjameš?« jo je vprašal.

»Ne prej,« je rekla, »dokler se ne vrneš na vseučilišče in ne končaš svojih šol.«

»Tudi to je storil in čez leto dni se je vrnil kot posvečen duhovnik.«

»Ali mi zdaj verjameš?« jo je vprašal v črni suknji in belem ovratniku.

»Najprej moram nekajkrat slišati, kako boš božjo besedo oznanjal,« je odvrnila Karen.

(Dalje prihodnjik.)

* **Tobačne srečke.** Na 128. žrebanju tobačnih srečk iz leta 1882. so bile izžrebane za amortizacijo tele serije: 70, 410, 411, 721, 1126, 1129, 1324, 1370, 1417, 1565, 1660, 1743, 2325, 2353, 2536, 3117, 3146, 3981, 3987, 3990, 4032, 4167, 4175, 4184, 4188, 4202, 4259, 4263, 4666, 4787, 4843, 4945, 5036, 5297, 5636, 5720, 5862, 5976, 6228, 6328, 6585, 6611, 6634, 6641, 6923, 7091, 7295, 7420, 7578, 7959, 7961, 8053, 8096, 8354, 8407, 8515, 8752, 8776, 8825, 8891, 8985, 9082, 9147, 9226, 9284, 9334, 9455, 9471, 9450, 9530. Nadalje so bili izžrebani dobitiki: serija 7145, štev. 17, 15.000 din.; ser. 2816, štev. 30, 1000 din.; ser. 1463, štev. 5, 500 din.; ser. 7625, št. 48, 500 din. Po 100 din.: ser. 721, št. 7; ser. 1291, štev. 97; ser. 1649, štev. 20; ser. 2108, štev. 26; ser. 2950, štev. 62; ser. 4650, štev. 86; ser. 4737, štev. 55; ser. 4900, štev. 57; ser. 6538, štev. 43; ser. 7909, štev. 96. Po 50 din.: ser. 385, štev. 89; ser. 895, štev. 12; ser. 2112, štev. 19; ser. 4381, štev. 68; ser. 5617, štev. 18; ser. 6161, štev. 79; ser. 7198, štev. 94; ser. 7291, štev. 54; ser. 8829, štev. 14; ser. 9298, štev. 33.

* **Mladeniči rekruti.** ki ste potrjeni, pa imate skrajšan rok službe, želite čimprej vstopiti v kader ali odložiti službo v kadru. Informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Tudi vsa ostala vojaška pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* **Vsi oškodovanci Glavne privredne zadruge, r. z. z. o. z. v Mariboru** (Tattenbachova ul. 2-I.) se pozivajo, da se takoj prijavijo najbližji orožniški postaji ali policiji ter naj priglasijo svojo škodo. Stranke naj navedejo, ali so pristopile k Glavni privredni zadrugi neposredno, odnosno ali so bile prevzete od kake druge sorodne zavarovalne družbe. Stranke naj navedejo, koliko so izplačale na pristopnini, na premijah in drugih stroških ter naj svoja izplačila morebiti podkrepijo z odrezki poštnih nakaznic. Okrožno sodišče v Mariboru, oddelek IX.

* **V Vojvodini se niža število prebivalstva.** V zadnjem času se je ugotovilo, da prebivalstvo mnogih občin dunavske banovine zelo pada. Občina Vršac je imela lani 29.645 prebivalcev, kar pomeni, da je število prebivalcev v zadnjih šestih letih naraslo samo za 230 oseb. Uradni podatki dokazujejo, da izvira ta malenkostni porastek samo od priselitve tujcev, a ne od rojstev. V občini so ugo-

tovili tudi močno umrljivost malih otrok. V zadnjih letih so se v Vršac doselili po večini Srbi, izselilo pa se je mnogo Nemcev. Isto velja za mnoge druge vojvodinske občine.

* **Krvna preiskava je dokazala, da toženec ni oče nezakonskega otroka.** V aprilu je v Apački kotlini dobila Marija nezakonskega otroka. Kot očeta je navedla posestnikovega sina Franca, ki pa je odločno odklanjal očetovstvo. Na predlog toženca se je sodišče naposled poslužilo doslej pri nas še redkega dokaznega sredstva, namreč krvne preiskave. Zdravniško mnenje priznanega strokovnjaka vseučiliškega profesorja dr. Borisa Zarnika v Zagrebu ugotavlja, da toženi Franc zanesljivo ni oče Marijinega otroka. France ima namreč v krvi samo faktor M, nezakonska mati oba faktorja, M in N, otrok pa samo faktor N. Po mnenju izvedenca in po izsledkih znatnosti pa ženska, ki ima faktorja M in N, ne more imeti z moškim, ki ima samo faktor M, otroka, ki ima samo faktor N, temveč samo otroka, ki ima faktor M ali pa oba faktorja, M in N. Spričo ugotovitve je sodišče odreklo verodostojnost nezakonski materi, ki bo zdaj pač morala navesti pravega očeta.

* **Smrti ob železniški progi.** Ko je vozil te dni vlak skozi Teharje pri Celju, je opazil strojevodja v vodi v jarku poleg proge truplo vojaka. Zadevo je prijavil in prispela je železniška komisija. Ugotovili so, da je vojak Milivoj Dimitrijevič, redov obmejne čete v Celju. Glavo je imel v vodi, ostalo truplo pa je molelo iz vode. Dimitrijevič je bil nedavno zvečer z dvema dekletoma v neki gostilni in ju je potem spremil na njun dom na Teharju. Ko se je pozno ponoči vračal s Teharja proti Celju po železniški progi in prišel do škarpe pri omenjenem jarku, ga je očitno presenetil vlak. Vse kaže, da ga je lokomotiva odbila in treščila v jarek, kjer je utonil. Ljudje govori, da so ga napadli neki fantje, kar pa najbrž ne bo res.

* **Velik požar pri Vranskem.** Pred dnevi je nastal visoko v hribih nad Vranskim požar, ki je upepelil hišo in velik kozolec posestnika Franca Karla po domače Ručigaja. Ker so stala poslopja na razgledni točki, so požar videli daleč po Savinjski dolini. Kako je ogenj nastal, nihče ne ve, domnevajo pa, da so se vnele saje v dimniku, odkoder je ogenj preskočil na slamnato streho. Ker je bila hiša lesena in vreme vetrovno, je bilo gašenje težavno, zlasti še zato, ker na hribu ni v bližini dovolj vode. Vendar pa se je ljudem, ki

V treh glavah — ena sama misel!
„Kako neki doseže saseba tako belino pri svojem perilu?“ Tri besede pojasnijo tajnost: Terpentinovo milo Zlatorog. To izdatno milo daje gosto belo peno, ki z malo truda prizanesljivo odpravi s perila vso tudi še tako trdovratno nesnago in pretvori perilo v sveže duhtečo belino.

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

so prihiteli na pomoč, posrečilo, da so obvarovali vsaj hlev. Pri gašenju se je nesrečni posestnik Karo precej opekel po obrazu. Škoda je zelo velika. Zavarovalnina znaša komaj 10.000 din. Posestnikova žena se je bila prav nekaj ur prej vrnila domov z cvharističnega kongresa v Budimpešti.

* **Smrtna nesreča mladega vajenca.** V delavnici ključavničarskega mojstra Julija Sternskega na Tržaški cesti v Ljubljani je električni tok po nesreči ubil 17letnega vajenca Jožeta Hočevarja. Nesrečnež je bil sin siromašnega, bolehnega čevljarja, ki je zaman upal, da bo fant njemu in številni družini v oporo.

ZLATA ZANKA

JAMES OLIVER CURWOOD

7

R O M A N

Od botovcev dalje je Bram krenil ostro proti severu, in čez uro poti so prispeli v redek gozd, ki je postajal čedalje gostejši, čim dalje so potovali. Prišli so že kakih osem do devet milj globoko v gozd, ko se je začelo daniti. In v tem sivem meglenem somraku se je zdajci pokazala pred njimi koča.

Filipu je vztrepetalo srce. Njegova prva misel je bila: tu se bo rešila uganka zlate zanke. Ko so obstali pred vrati kočje, je doživel razočaranje. Koča je bila prazna. Nihče ni prebival v njej. Kakor omamljen je strmel v visoko zametena vrata. Tedaj je počil Bramov bič, volkovi so spet potegnili in blazni smeh volčjega človeka je zbudil v gozdu strahoten odmev.

Razočaranje in utrujenost sta prevzela Filipa skoro kakor omotica. Ali se Bram res še ne bliža koncu svoje poti? Ta divja gonja pač ne more več dolgo trajati. Volkovi so do otrplosti izmučeni, Bram, šepa in sopiha in je začel od polnoči pogosteje sedati na sani.

Spet sta se vozila dve uri. Bram je še zmerom priganjal volk. Iznemada pa se je Filipu zazdelo, kakor bi bilo nekaj pretreslo vse njegove čute. Peljala sta se čez rob jase in sredi nje je stala druga koča. Filip je na prvi pogled opazil, da je v njej nekaj živega. Redek dim se je vzdigoval iz dimnika.

Videla se je samo streha, ker je bila koča od vseh strani obdana z gostimi šest čevljev visokim plotom.

Dvajset korakov pred vrati tega plota je Bram ustavil vozilo, trenutek nato pa so se vrata na stečaj odprla. Bram je srepo pogledal Filipu v oči. Nenavadna sprememba se je pokazala na obrazu volčjega človeka. Zivalska otopelost je izginila z njega, oči so mu razklenile. Filip je nemo in negibno čakal mu razklenile. Filip je nemo in negibno čakal ob odprtih vratih. Čul je kako so cvillili volkovi za njimi. Opazoval je Brama in spoznanje, kaj bi utegnilo pomeniti plapolajoče veselje v njegovih očeh, mu je zadrignilo grlo.

Tedaj je dejal Bram: »Gospod, v kočjo pojedete.« Držal je vrata odprta in Filip je vstopil. Vprašujoče je pogledal Brama, da bi spoznal njegove namene. Bram je pokazal na ograjeni krog: »Staja za volkove, gospod.«

Od mrežaste lese do vrat kočje je držala ozka, izhopena steza. Filipovo srce je začelo hitreje biti, ko je opazil, kako so sledovi mokasinov majhni. Celozdaj se je njegov razum upiral možnosti, da bi živela z Bramom bela ženska. Najbrž je kakšna Indijanka, ki živi z Bramom, ali pa eskimsko dekle, ki si ga je privedel s severa.

Tako se je Filip bližal hiši. Ni potrkal. Odprl je vrata in vstopil, kakor mu je bil Bram velel. Bram pa ni odtrgal pogleda od vrat, dokler se niso za Filipom zaprla. Potem je hlastno nagnil glavo nazaj in iz njegovih prs je udaril takšen zmagoslaven smeh, da so začele celo utrujene zveri striči z ušesi.

In Filip je stal v istem trenutku pred rešitvijo skrivnosti zlate zajčje zanke in jo gledal iz oči v oči.

DEVETO POGlavJE

Blaznost, lakota, ljubezen

Medli soj zimskega solnca je padel skozi okno poslopja. Temu oknu nasproti je bila odprtina vrat, zagnjena z zaveso, in pred to zaveso je stala mladenka. Svetloba jo je obsevala. Filipu se je v prvem trenutku zdelo, da jo dolg, kodrast plašč las vso ovija. Iz teh las je nekdo naredil zlato zajčjo zanko. Segali so čez roke in prsa in padali globoko pod boke; v solncu so goreli kakor živo, lesketajoče se zlato. Trenutek nato se je Filipu zazdelo, da je njegov prihod deklet presenetil pri preoblačenju. Videl je, kako so se njena gola ramena belo svetlikala izpod las, in potem je razumel izraz njenega obraza in njen zgroženi pogled. Kri mu je zaradi tega oledenela v žilah. Nesreča in obup sta gorela v očeh, ki so ga gledale, duša, ki je bila trpinčena. Filip se ni nikoli videl takšnih oči. Bile so kakor dva temna ametista. Dekletov obraz je bil mrljiško bled. Bil je lep in mlad. »Več kakor dvajset ne more šteti«, je pomislil Filip... toda iti je morala skozi pekel.

»Ne ustrašite se me!« Govoril je tiho in mehko »Jaz sem Filip Brant, pri kraljevski severnozgodni policiji.«

Ni bil presenečen, ker mu ni odgovorila. Izraz njenega obraza mu je povedal več kakor pa bi mu bila mogla povedati z besedami. Vendar pa mu je srce hitreje utripalo, ko je čakal, da se bodo njene ustnice zganile. Zato

* **Avto je povozil enajst ovc.** Nedavno zvečer se je na državni cesti v Kapli blizu Vranskega pripetila nenavadna nesreča. V tem času so gnali proti Vranskemu Oražim Jakob iz Doba, Urankar Franc iz Šmartnega v Tuhinju in Žnidar Franc iz Buč pri Šmartnem v Tuhinju čredo 60 ovc. Ko so ovce prignali do Kaple, jim je privozil nasproti tovorni avto Ivana Randla iz St. Pavla pri Preboldu in se zaletel v čredo ovc. Pri tem jih je osem takoj usmrtil, tri so bile tako poškodovane, da so jih morali takoj zaklati. Kaj je nesrečo zakrivilo, bo dognala več preiskava.

* **Smrtna žrtev avtomobilске nesreče.** V mariborsko bolnišnico so prepeljali 67letnega delavca Ivana Gošnika iz Cinžata na Pohorju, ki so ga našli na državni cesti med Mariborom in Dravogradom v bližini Fale. Ležal je ob robu ceste nezavesten ter je imel hude poškodbe. Zdravniki so mu nudili takojšnjo pomoč, vendar pa je bil ves trud zaman in Gošnik je kmalu umrl za poškodbami. Preiskava je ugotovila, da je bil povožen od nekega avtomobilista, ki ga zdaj zasledujejo.

* **Deklica je utonila v Kamniški Bistrici.** Nedavno sta se igrala 4-letna Katarina Zajčeva in njen 5-letni bratec na pesku ob Kamniški Bistrici. Deklica si je potem hotela umiti roke v vodi. Pri tem je omahnila in padla na glavo v vodo, ki jo je takoj odnesla. Deček je hitel domov povedat staršem, kaj se je zgodilo. Ko so prišli, seveda hčerke ni bilo več videti. Kakih 800 m niže se je na desnem bregu Bistrice sončil Sršen Lado, sin mizarskega mojstra iz Domžal. Naenkrat je v valovih opazil otroka. Dasi je bila zaradi deroče vode tudi zanj nevarnost, je skočil v vodo in spraval otroka na breg. Poskušal je z umetnim dihanjem, bilo pa je že prepozno.

* **Smrtna nesreča na Jesenicah.** V tvornici Kranjske industrijske družbe na Jesenicah se je zgodila nesreča, ki je zahtevala mlado življenje marljivega delavca Polke Valentina iz Hrušic. Polka je bil zaposlen kot premikač pri tvorniški železnici. Ko je hotel odpeti nekaj vozov iz večjega sestavka vozov, je stopil tako nesrečno, da je obtičal s petami med tračnicami in se nikakor ni mogel oprostiti. Strojevodja prihajajočega vlaka je hotel še ustaviti vlak, da prepreči nesrečo, vendar je bilo prepozno. Ponesrečenec je bil v nekaj minutah mrtev. Bodi pridnemu delavcu ohranjen blag spomin!

* **Samomor.** Na Večni poti pod Rožnikom v Ljubljani so našli obešenca, v katerem so spoznali Franca Kača, policijskega agenta v po-

koju, očeta dveh otrok. Rajnki je zapustil pismo, v katerem pravi, da naj mu žena oprostí to dejanje, ker ne more več prenašati bolezní. V pismu se poslavlja tudi od otrok in jih prosi, naj molijo zanj.

* **Žaloigra v družini beograjskega Slovenca.** V Beogradu živi že več let Slovenec Jakob Krkovič, doma iz okolice Ljubljane, ki je zaposlen kot kuhar na mednarodnih vlakih. Pred leti se je poročil z Desanko Miličevó iz Mladenovca in živel z njo v srečnem zakonu. Ko je nedavno šel Krkovič k bližnjemu peku po kruh, je žena iz neznanega vzroka z velikim kuhinjskim nožem zaklala štiriletno hčerko Desanko. Ob svojem povratku je našel hčerko v mlaki krvi mrtvo, ženo pa sedečo na postelji. Policija zaman poizkuša razjasniti to žaloigro. Žena odklanja na vsa vprašanja odgovor in vse kaže, da je dejanje izvršila v trenutni duševni zmedenosti. Nesrečno ženo so spravili iz zapore v bolnišnico.

* **Nesreča z motornim kolesom.** Na binkoštno nedeljo se je peljal posestnik Jože Paul od Sv. Jeronima pri Vranskem z motornim kolesom z Rečice ob Savinji proti Vranskemu. V prikolici sta sedela Paulova žena in njegov petletni sinček. Med vožnjo je zadelo motorno kolo ob velik kamen in se prevrnilo. Paul si je pri padcu zlomil desnico v zapestju in dobil tudi hude poškodbe na trebuhu. Njegov sinček si je zlomil desno nogo nad kolonom in dobil notranje poškodbe, žena pa je dobila k sreči samo lažje poškodbe. Paula in njegovega sinčka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Nasilen vlomilec.** Januarja je bil izvršen v zidanico posestnika Franca Vojska na Moravskem vrhu v lom. Posestnik Anton Kralj, ki stanuje v bližini, je videl luč, zaradi česar je šel k zidanci. Ko je hotel v klet, so začeli vlomilci streljati iz samokresa, tako da je Kralj moral zbežati. Ko je tekel po sadovnjaku, je nekdo vrigel za njim sekuro, ki je zadela Kralja na rame in ga občutno poškodovala. Na podlagi izpovedbe posestnika Kralja so orožniki aretirali brata Kosca, ki sta se morala te dni zagovarjati pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Oba brata sta bila, čeprav sta dosledno tajila krivdo, obsojena, in sicer 21letni Franc Kosec na leto dni strogega zapore, 29-letni Anton Kosec pa na dve leti robije in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let.

* **Tatinska tolpa obsojena.** Pred okrožnim sodiščem v Varaždinu se je zagovarjala tolpa Rudolfa Plebana, ki ima na vesti več vlo-

mov in tatvin. Člani te tolpe so kradli po Hrvatskem Zagorju, Sloveniji, Medmurju in Podravini. Rudolf Pleban je bil obsojen na 10, Anton Kovačić na šest, Aleksander Baranja na pet, Franjo Baranja na dve. Josip Baranja na eno leto, Leopold Kiseljak pa na osem mesecev.

* **Dekleta so ga oplenila.** Na mariborski policiji so dobili te dni na vse zgodaj zanimivo prijavo. Prišel je priletel kmečki očelec, doma iz okolice Rogatca, ter je pripovedoval svoje doživljaje, ki jih je imel ponoči. Ti doživljaji so prav poučni za take ljudi, ki prihajajo v mesto z dežele po opravkih ter si hočejo privoščiti nekaj veselih uric. Možak iz okolice Rogatca je imel opravke v Mariboru, in ker prihaja redkokdaj v mesto, si ga je hotel nekoliko tudi ogledati. Usoda ga je zanesla v neko gostilno na Koroški cesti, kjer se ponavadi shajajo sumljive deklice. Sedel je za mizo, pa ni bil dolgo sam. Dekleta so ga kmalu zavohala. Sklepal je, da je imel mož denar, in naenkrat je bil obkrožen od deklet, ki so pridno srkala pijačo, katero je mož naročil. Ko je plačeval, so skrivaj pogledala v njegovo denarnico in so videla v njej tisočak in nekaj stotakov. Še bolj vneto so ga nagovarjala k pijači in slednjič, ko je bil mož že pošteno natreskan, so mu predlagala, naj bi »zrak izpremenil«. No, in res so šli v drugo gostilno, kjer se je pijačevanje nadaljevalo. Nazadnje ga je možak že imel več ko preveč pod klobukom. Samo toliko je še vedel, da so ga spravila dekleta iz gostilne ter ga posadila v avtomobil. V avtu je mož sladko zaspal, zbudil pa se je s težko glavo šele zjutraj ob plotu poleg koroške postaje. Ni si mogel prav razlagati, kako je zašel sem. Slednjič se mu je začelo v glavi svetlikati. Med tem premišljanjem je segel z roko v žep, da pogleda, koliko je ponoči zapravil. Odprl je listnico in videl, da je bila prazna. Zdaj je spoznal, da je padel v roke potepinkam, ki so ga najprej upijale, potem so ga naložile v avto ter ga zapeljale v samotno ulico, kjer so ga pijanega izložile iz avta ter mu oplenile denarnico. Policija zdaj išče pokvarjena žensčeta.

* **Iz naslade je požigal.** Lani so se dogajali v Razvanju pri Mariboru zagonetni požari. Orožniki so dolgo časa zaman stikali za požigalce. Nazadnje pa so ga vendarle izsledili. Ta požigalec, 22 letni strojni ključavničar Franc Lubajšek iz Razvanja, je sedel te

ni bilo nikakšnega dvoma, nikakšnega obotavljanja v njegovih mislih. Vedel je: če je Bram to dekle mrzil, ga bo ubil, ko bo prišel pravi trenutek.

Dekle je globoko zavzdihnilo, toda plapolanje groze v njenih očeh ni ugasnilo, niti potem, ko je ponovil svoje pomirljive besede.

Izenada je planila k oknu in Filip je opazil, da so se njene roke krčevito oklenile roba okenske police, ko je videla, da zganja Bram svoje volkove v ogrado. Ko je stopil Filip za korak naprej, se mu je umaknila. Pretreslo ga je, ko je videl, da kaže njen angelski obraz vse sledove kipečega strahu. Iztegnila je gole roke, da bi se ga ubranila, in čudni glasovi so se iztrgali iz njenih ust. Tedaj je zadela Filipa kakor sunek z nožem: zavedel se je, da je z njim govorila, pa je ni razumel.

Filip je hlastno odpel svojo suknjo in solnčni soj je padel na njegovo bronasto uradno znamenje. Še bolj kakor prej njen strah pred njim ga je zdaj pretreslo to, da se je z vidnim olajšanjem oddahnila. Izenada pa se je spomnil, da mora biti zaradi strnišča na bradi, ki mu rase že štirinajst dni, bolj podoben živali kakor človeku. Bala se ga je, preden je videla uradno znamenje.

»Jaz sem Filip Brant, pri kraljevski severno-zapadni policiji,« je ponovil. »Samo zato sem prišel sem, da bi vam pomagal, če bi potrebovali pomoči. Že prej bi bil lahko spravil Brama na varno, pa sem imel svoj vzrok, da tega nisem maral storiti, preden nisem našel njegove kože. Ta vzrok ste bili vi. Kako ste prišli sem k norcu in morilcu?«

Napeto ga je poslušala in v njen obraz, ki

je bil še pred kratkim mrliško blede, je prišel dih barve. Videl je, kako se je njen divji strah umikal nekemu drugačnemu vznemirjenju. Od zunaj sta slišala Brama. Dekle se je spet obrnilo in pogledalo skozi okno. Potem je začelo govoriti hitro in hlastno v jeziku, ki je bil Filipu prav tako nerazumljiv kakor čudež, da je bila tu v koči Brama Johnsona. Kmalu je opazila, da je ni mogel razumeti. Bil je čisto zmešan zaradi presenetljivega dejstva, da tega jezika še živ dan ni slišal. Strmel je v dekle kakor blazen.

In potem so podršili Bramovi težki koraki ob vratih. Spet je strah razprl dekletove oči. Preden so se odprla vrata, je izginila za zastorom, izza katerega se je bila pokazala. Kakor zlat oblak so plapolali lasje okoli nje, ko je tekla skozi sobo.

Vrata v koči so se odprla in vstopil je Bram. Filip je opazil, da so se tik za njim gnetli stradani volkovi in prežali s pohlepni očmi skozi zev v vratih, ki se je hitro zaprla. Bramu se je krivil hrbet pod bremenom, ki ga je bil vzel s sani. Vrgel je svoj tovor na tla, in ne da bi se bil zmenil za Filipa, je zastrmel v zastor pred notranjo sobo. Tako je pretekla minuta. Bram je gledal kakor hipnotiziran v zastor, Filip pa v Brama.

V Filipu je divjal boj med razburjenostjo in premišljanjem. Če bi bil imel orožje, bi bilo zdaj hitro konec Bramove zadeve; plapolajoč žar v očeh volčjega človeka ga je utrejavl v prepričanju, da je s svojimi strahotnimi slutnjam uganil resnico. Toda z golimi rokami ni bil nasprotnik za orjaka. Počasi je pregledal izbo. Blizu peči je ležal kup drv.

Eno samo poleno b izpolnilo svoj namen, če bi prišla priložnost.

In potem so se napeli vsi živci v Filipu, da je začutil skoro telesne bolečine. Mladenka se je pokazala med vrati, nasmešek je bil na njenih ustnicah in s svetlim, veselim pogledom je pozdravila Brama! Njemu se je nasmehnila in z njim je začela govoriti.

Zdelo se je, da je čisto pozabila navzočnost Filipa. Razumel ni niti besede, ki jo je izpregovorila. To ni bil krijski ali čipevanski ali eskimski jezik. Tudi francoščina ni bila ali nemščina ali kakšen drug jezik, ki ga je bil kdaj slišal. Njen glas je bil jasen in mil; tresel se je nekoliko, kajti dihala je še hitro, čeprav njen obraz ni več kazal prestrašenosti. Spletla si je bila lase in njen obraz je imel lepo rožasto barvo.

Filip je vedel, da nobeno izmed plemen severne dežele nima takšne polti in takšnih las. Pogledal je Brama. Volčji človek je bil kakor izpremenjen. Njegove skrivnostne oči so se svetile, njegov okorni obraz je izražal pasjo vdanost in veselje. Njegove debele ustnice so se gibale, kakor bi bile zase ponavljale, kar mu je deklica govorila.

Ali je mogoče, da jo razume? Najprej je mislil Filip, da Bram res pozna njen jezik, zato se mu je zadel njegov položaj še težavnejši. Mladenka je bila videti na videz vesela, da se je Bram vrnil, in z utripajočim srcem je čakal Filip, kaj bo zdaj Bram govoril in delal.

Ko je bila deklica nehala govoriti, je sledil govor volčjega človeka: en sam guturalni krik, podoben zmagoslavnemu tuljenju. Na-

dni pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Lubajšek je nezakonski sin in sploh ne ve, kdo mu je oče. Zrasel je v hiši stare matere v Razvanju, ki ima tam večje posestvo. Izučil se je v Hočah za strojnega ključavničarja in je potem odslužil vojske. Po vojaški službi se je mudil pri svoji stari materi, hkratu pa je iskal zaposlitve. Leta 1926. je Lubajšek zbolel za močno gripo in je bil dva meseca v mariborski bolnišnici. Od bolezni so ostale posledice: še danes neprestano čuti močno šumenje v ušesih. Ta bolezen je bila menda tudi vzrok, da je začel Lubajšek požigati. Vršil je te požige v nekakem podzavestnem stanju zlasti takrat, kadar je bil vinjen. Sam priznava, da je imel ob takih prilikah izredno veselje z ognjem ter je užival, ko je videl švigati plamene. Vse požige je izvršil sam in pri tem ni mislil, da dela ljudem ogromno škodo. Lubajšek priznava osem požigov na škodo raznih posestnikov v Razvanju. Zažgal je sedem hiš in kup slame. Zadnji požig je izvršil na škodo posestnika Grašiča v Bohovi, po katerem so ga izsledili in zaprli. Lubajška so preiskali zdravniki in so ugotovili, da boluje za piromanijo in da je požigal v nekoliko skaljeni zavesti. Obsojen je bil na dve leti robije.

* **Umor pri Vitanju pred sodiščem.** Pred velikim senatom okrožnega sodišča v Celju je bila tajna razprava proti 54letnemu upokoženemu šolskemu upravitelju Zagažnu Ivanu iz Rakovca pri Vitanju in 19letnemu posestnikovemu sinu Lazniku Jožetu iz Kamenika. Dne 17. februarja se je zgodil v Trnovem gozdu v Paki pri Vitanju grozen zločin. 19letni Laznik Jože je zaklal v gozdu graščinskega gozdnega paznika Franca Grabnarja. Morilca in upokoženega upravitelja Zagažna, o katerem je morilec trdil, da ga je zavedel k umoru, so odvedli v zapore. Na vse načine so ljudje razlagali ta umor, razjasnila ga je šele razprava. Sodišče je obsodilo Laznika Jožeta na 12 let robije, Zagažna pa oprostilo navajanja k umoru. Pač pa ga je obsodilo zaradi nemorale na šest mesecev strogega zapor. V obrazložitvi je sodišče utemeljevalo krivdo Laznika in dokazalo, da je storil brezvestno dejanje z lastno voljo in ne na prigovarjanje šolskega upravitelja.

* **Po roparskem napadu se je skrnil v bolnišnico.** Iz Litije je odnašal vsak dan košaro kruha eden izmed pomagačev nekega tamkajšnjega pekarskega mojstra. Med potjo ga

je pogosto ustavil in prosil za denar in kruh brezposelni Jože Grozdek iz majhnega naselja ob Savi. Fant s košem na rami se je vedno izgovarjal, da mu ne more dati ničesar, ker je vse, kar ima, last njegovega mojstra. Ko je Grozdek nekoč spet opazil, da je prihajal pekovski pomagač s Hotiča proti Vačam, se je skrnil v obcestno grmovje. Ko je prišel pekovski fant do Grozdka, je ta planil iz grmovja nanj in ga začel pretepati s kolom. Ko ga je zbil na tla, mu je preiskal žepa in pobral drobiž, ki ga je fant bil že skupil za prodani kruh. Drzni roparski napad sredi belega dne je bil javljen vaškim orožnikom, ki so šli takoj na zasledovanje, pa Grozdka niso našli več doma. Naposled pa so izvedeli, da je Grozdek pobegnil v Ljubljano in se javil v bolnišnici. Bil je res sprejet. V ljubljanski bolnišnici so seveda Grozdka takoj odpustili in je moral v spremstvu bajonetov v zapor.

NAŠIM DOMAČIM NAROČNIKOM!

Opozarjamo na položnice, ki smo jih danes priložili. Z njimi damo svojim naročnikom priložnost, da poravnajo ob nastopu poletja naročnino. Naročnina je dospela v plačilo tako za one, ki je v prvi polovici leta niso še plačali, kakor tudi za druge, ki bodo prejeli list še nadalje v drugi polovici leta. Naročniki, storite brez oklevanja svojo dolžnost!

NA...OČNIKOM V TUJINI

Naročniki v tujini nas večkrat prosijo, da jim za plačilo naročnine pošljemo položnice. Odgovarjamo jim, da tega ne moremo storiti, ker naše položnice v tujini niso veljavne. Naročnina se plačuje po mednarodni nakaznici, ki jo dobi vsak naročnik na svoji pošti, posreduje pa nakazovanje denarja tudi banka Baruch in drug 11, rue Auber, Paris, na katero se je obračati, in sicer za države Francijo, Belgijo, Holandijo in Luksemburg.

Varočniki v Nemčiji pa denarja za časopise ne smejo pošiljati. Zato naj plača za nje naročnino kaka druga oseba, ki biva v Jugoslaviji.

UPRAVA »DOMOVINE«

* **Izropana cerkev.** Nedavno je bilo vlomljeno v cerkev na Rašici, vasici nad Gamelj-

nami. Vlomilec je odnesel mnogo cerkvene posode in drugih predmetov. Vlom so opazili zjutraj domačini in ga prijavili orožnikom v St. Vidu, ki so uvedli preiskavo. Domačini so povedali, da so videli dan poprej pohajkovači okoli vasi neznanca, za katerega so ugotovili orožniki, da je bil znan tat, doma iz Kresnic.

* **Zasledovana tatinska brata.** Varnostna oblastva zasledujejo dva nevarna vlomilca, brata Filipa in Leopolda Kropēja, ki kradeta v okolici Smarij pri Jelšah. Nastopata tudi pod tujima imenoma Maks Zenajčič in Alojz Lampret.

* **Svojo domačijo je zažgal.** Nedavno ponoči je nastal v Gornji Kapli pri posestniku Pungartniku ogenj v gospodarskem posloppju in naglo prešel tudi na hišo. Domačini so se komaj rešili. Pečar Franc Dular, ki je stanoval pri Pungartniku, se je s svoj družino rešil prav v zadnjem trenutku. Pungartnik je prijavil požar orožnikom, ki se jim je zdela reč sumljiva in so začeli Pungartnika podrobneje zasliševati. Kmalu se je možak zapletel v protislovja in naposled priznal, da je sam zažgal, da bi dobil zavarovalnino. Pungartnika so aretirali.

* **Nočni napad na župnišče.** Dva sumljivca sta se priklatila pred dnevi zvečer v Svibno in šla prenočevati na župnijski skedenj, kjer ju je našel naslednje jutro domači hlapec. Prijel ju je trdo, ker sta v senu kadila, in moža sta godrnjaje odšla. Oba moža sta potem zvečer, ko g. župnika ni bilo doma, prišla pred župnišče, navalila z revolverjem na kuharico in vdrla v župnišče. Sele, ko so prišli na pomoč vaščani, sta pobegnili. Pozneje so ju izsledili orožniki. Eden je pobegnil, drugega pa so prijeli. Aretiranec je Pavlič Mate iz Siska, pobegli pajdaš pa Flegarič Stanislav iz Maribora. Oba sta zelo sumljiva moža. Imela sta revolverja tujeja vojaškega izvora in sta bila baje namenjena na Hrvaško, kjer bi prodajala revolverje.

* **Roparski napad.** Pred kratkim je Osredkar Franc iz Prhovca napadel domov vračajočega se svojega soseda Cukijatija Franca in mu iz žepa potegnil denarnico, kjer je imel Cukijati manjšo vsoto denarja. To pa napadalcu še ni zadostovalo. Čez nekaj časa ga je dohitel in ga spet vrgl ob tla. Cukijati se je pobral in zbežal. Pred hišo ga je Osredkar dohitel, ga še enkrat pretepel ter mu vzel 300 dinarjev. Nasilneža so orožniki kmalu aretirali in odvedli v litijske zapore, kjer bo prejel zasluženo plačilo za svojo podivjanost.

to je Bram pokleknil pred usnjato torbo, v kateri je bil živež, in nerazločno mrmrajoč pred sebo je začel devati iz nje vsebino na tla.

Filip je pogledal deklico. Sklenila je bila roke pred prsi in ves njen obraz in vse njene kretnje so bili molčeca prošnja, da bi jo razumel. Filip je razumel. V njenem obnašanju nasproti Bramu je bila neka namera, ki jo je poizkušala pojasniti Filipu. Pokazala je Brama, ki je klečal na tleh in imel velikansko glavo in rame sklonjene nad torbo, ter s tihim in vnetim glasom izpregovorila nasproti Filipu: »Tosi, tosi, han er tosi!«

Bilo je zaman. Ni je mogel razumeti, in to mu je brala z obraza. Zdajci se mu je zazdelo, da je doumel, kaj je rekla. Stal je za Bramovim hrbtom, zato je lahko neovirano pokazal na poleno in potem na Brama. Ali naj ga udari po glavi?

Videl je, da jo je njegovo vprašanje zelo prestrašilo. Odločno je zmajal z glavo. Spet je izpregovorila neke besede in znova pokazala na Brama. »Tosi, tosi, han er tosi!« Potem se je prijela za glavo, zakopala svoje vitke prste v svoje lase ter je široko in srepro odprla oči. Filip jo je razumel. Hotela mu je povedati, kar je že vedel, da je Bram Johnson nekoliko zmešan. Ponovil je njene besede: »Tosi, tosi!« Pri tem se je pomenljivo udaril po čelu in pokazal Brama. Da, to je hotela povedati. Nenaden izraz olajšave se je pokazal na njenem obrazu. Prej se je bala, da je hotel napasti volčjega človeka, in zdaj se je veselila, da jo je Filip razumel, ko mu je hotela dopovedati, naj ne stori Bramu ničesar zlega.

Če se je bil pred minutami zdel Filipu položaj kolikor toliko jasen, se je zdaj spet zagrnil v uganko. Kdo je to dekle in kako je prišlo k Bramu Johnsonu, napol blaznemu zločincu, ki se ga je bala, a je vendar želelo, da se mu prizanese?

Zdaj je Bram vstal še zmerom veselo renčaje. In potem je videl Filip, da je imelo dekle oči samo še za predmete, ki so bili razpoloženi po tleh, oči, ki je iz njih plamtela volčja lakota. Vse drugo je ubožica v tem trenutku pozabila. Filipa je to globoko pretreslo. Kake muke je bila morala pretrpeti, skozi kakšen pekel je bila morala iti! Bila je izstradana do strastnega poželenja po nečem, kar ni bilo meso. Filip je zdaj vedel, zakaj se je bil Bram upal tako daleč na jug in zakaj ga je bil oropal za živila. Iskal je bil hrane za dekle. Filip je tudi vedel, da jo je samo njen ponos zadrževal od tega, da ni planila na jedi. Prav celo njeno telo je skomlalo po jedeh.

Tedaj sta se srečala njuna pogleda, in dekle je od sramu globoko zardelo. Njen ženski nagon ji je povedal, da se je bila izdala in da je Filip opazil, kako je bila njena volčja lakota skoro močnejša od nje same.

Filip je hitro stopil pred njo in ji položil roko na ramo. »Skuhal bom zajtrk,« je rekel. »Ali mi hočete pomagati?«

Šele, ko je začutil prevzemajočo toploto, ki je iz deletove rame prehajala v njegovo roko, je zaslutil, da se je bilo z njim nekaj zgodilo. Da bi bil to nekako prekril, se je hitro obrnil k Bramu: »Saj umira od lakote,« je rekel. »Zdaj vem, Bram, zakaj ste mi vzeli živež. A zakaj mi niste tega povedali? Zakaj ne govo-

rite in mi ne pojasnite, kdo je in zakaj je tu in kaj naj jaz storim?«

Filip je čakal odgovora, toda Bram je strmel vanj, ne da bi bil izpregovoril besedico.

»Zagotavljam vam, da sem tu kot prijatelj,« je nadaljeval Filip »Jaz...«

Dalje ni mogel govoriti, zakaj nenadno je bila vsa kočja polna Bramovega blaznega smeha. V sobi je zvenel smeh še strahotnejše kakor zunaj na odprti ravnini ali v gozdu, in Filip je čutil grozo dekleta ob svoji strani. Pritisnila je glavo na njegovo ramo, in ko jo je pogledal v njen obraz, je videl, da je bil spet mrtvaško bled, vendar pa si je celo še zdaj prizadevala, da bi se bila Bramu smehljala. Še zmerom smejoč se je začel Bram lagati drva na ogenj.

Bilo je strašno: Bramov smeh, od strahu pepelnati obraz dekleta in njeno prisiljeno smehljanje! Filip ni povpraševal dalje, kdo je in kako je prišla sem, zakaj čisto ga je obvladalo strahotno dejstvo, da je bila tu in da je bila njena duša mučena. Filipove mišice so se napele, ko je pogledal orjaško postavo, ki se je med grmečim smehom sklanjala nad peč. Bila je redka priložnost: en sam skok in že bi držal Brama za vrat.

Mladenka je morala uganiti, kakšne misli so se podile po Filipovi glavi, zakaj njeni prsti so se oklenili njegove roke, preden se je mogel premakniti, in v jeziku, ki ga ni mogel razumeti, je rekla neke besede ter ga potegnila proč. Bram se je obrnil od peči, vzel vedro in zapustil kočjo, ne da bi pogledal Filipa in dekle. Slišala sta njegov smeh ko je zganjal zunaj volkove.

(Dalje.)

* **Vlom v Poljčah Pri Bledu.** V nedavni noči je bilo vlomljeno v pisarno banovinske kmetijske šole v Poljčah. Tatu, ki je odnesel znesek 300 din in nekaj kolkov, so morale biti razmere dobro znane. Vse ključavnice je odprl s ponarejenimi ključi.

* **Dva vlomilca sta pobegnila.** Mariborska kaznilnica ima s svojimi ptiči smolo. Nedavno je pobegnil vlomilec Bablič, ki bi moral odsedeti štiri leta robije zaradi številnih vlovov. Pobegnil je z Meljskega hriba, kjer je bil zaposlen pri slikanju hiše, ki je last Nabavljalne zadruge drž. uslužbenec. Na istem mestu in na isti način je kmalu nato pobegnil še drugi kaznjavec, vlomilec Franc Crepinko iz Spodnje Poljskave. Tudi Crepinko bi se moral odsedeti mnogo let robije, kar pa mu očitno ni ugajalo. Crepinko je znan vlomilec, ki je bil strokovnjak zlasti za vlome v trgovine.

* **40.000 din ukradel, da se je oženil.** V Novi vasi pri Mariboru je upokojenemu železničarju Francu Kocbeku zmanjkalo iz omare 40.000 din. Kocbek je zasumil, da ga je okradel njegov nečak 25 letnj Franc Marin. Ovakdil ga je orožnikom v Studencih, ki so potem obvestili o tatvini mariborsko policijo, ker se je Marin med tem oženil in se preselil v Maribor. Dasi Marin ni bil nikjer zapisan, da stanuje v Mariboru, ga je mariborska policija našla v neki gostilni, kjer je imel svoje stanovanje z ženo, in ga aretirala. Skraja je tajil, potem pa je priznal, da je on tisti, ki je okradel strica, da se je lahko oženil z nekim dekletom od Sv. Eme pri Smarju. Svatba je bila zelo vesela. Od Sv. Eme, kjer je bila poroka, so se peljali svatje na račun ženina z avtomobilom v Rogasško Slatino in Maribor. V Mariboru je ženin kupoval pohištvo, opremo za kuhinjo in iskal stanovanje, da bi se tam udomačil s svojo mlado ženo. Njegove lepe načrte pa je naenkrat prekrizala policija. Mlada ženica je bila vsa objokana, ko so ji odvedli moža. Zelo jo je poparilo, ko je videla, da se je poročila s sleparjem in tatom. Od vseh 40.000 din so našli pri zlikovcu samo še 800 din, vse drugo je med tem zapravil.

* **Skrivnostna smrt.** V Lahoncih pri Sv. Tomažu pri Ormožu je preminil posestnik Jakob Grašič, star 62 let. Zaradi raznih govoric je mariborsko državno tožilstvo odredilo sodno raztelesenje trupla. Dognano je zdaj, da je Grašič umrl za posledicami strte hrbtenice. Grašič je bil na skednju zlagal vinogradne kole, pri čemer je padel dva metra globoko. Zdaj se ne ve, ali je padel po nesreči ali pa ga je kdo sunil s skednja. Nastal je sum, da ga je morda pahnil s skednja njegov zet. Orožniki so zeta aretirali, toda aretiranec odločno taji krivdo. Preiskava bo pokazala, ali je sum opravičen.

* **V pretepu med vinjenimi drvarji je bil eden ubit, eden pa hudo poškodovan.** Na binkoštno soboto je popivala večja družba drvarjev in drugih delavcev v gostilni pri Matevžu v Črni. Zvečer pa se je vnel med njimi prepir. Med vikom in ruvanjem so se zagnali na cesto in zablistali so se v rokah noži. Sirova borba je bila kratka. 23 let stari Napotnik Andrej je priletel skozi vežo Matevževe gostilne z besedami: »Jaz imam že dovolj!« Kmalu se je zgrudil in obležal mrtev. Hujše poškodbe je dobil tudi Globočnik Anton, ki so ga takoj spravili v bolnico. Nekaj pretepačev so že orožniki polovili.

Popotnikova torba Trojičani odkrijejo spomenik kralju Zedinitelju

Sv. Trojica v Slov. goricah, junija
Naglo se bliža dan, ko bomo Trojičani in okoličani pokazali, da smo tu ob severni meji zavedni narodnjaki, zvesti svoji domovini in kralju. Pohiteli smo z delom in fako bo 19. f. m. odkritje spomenika v našem trgu. Prepričani smo, da nas bo pogled na kip našega blagopokojnega narodnega kralja globoko ganil. Naše misli bodo hitele v oni čas, ko je še bil blagi vladar, ki je bil z ljudstvom zmerom v tesnih stikih, živ med nami. Pokazati hočemo vsem, da njegov duh še živi med nami

in nas vodi, da globoko čutimo tisto, za čimer je stremel-miroljubni, blagopokojni kralj Aleksander I.

Uprava naše čete je sklenila, da priredi v okviru proslave odkritja spomenika tudi javni fêlovačni nastop. Priprave so v teku. Prepričani smo, da bo ta nastop tudi pokazal, da je sokolska misel že močno zasidraha na našem podeželju.

Huda ura s točo na Gorenjskem

Kranj, junija
Pred dnevi je divjala nad Kranjem in okolico huda nevihta, med katero je padala tudi debela toča, ki je oklestila drevje in storila veliko škodo na polju in vrtovih. Toča je bila tako debela, da je v Kranju na več mestih pobila šipe.

Neurje je zlasti hudo prizadelo Zapoge, Smlednik in bližnje okolice. Toča je uničila skoro vso povrtnino, zlasti grah, solato, zgodnji krompir in fižol. Zelo je oklestila tudi rž.

Med nevihto je strela udarila v kozolec posestnika Josipa Lavriča v Lornicah in ga vžgala. Gasilci iz Zapog so z motoriko prihiteli na pomoč in rešili polovico kozleca. Lavrič ima precejšnjo škodo, ker je bil zavarovan samo za neznamen znesek.

Med nevihto je pihal močan vihar, ki je v Zapogah na vrtu cerkovnika Pipana zlomil staro košato jablano. V Komendi sicer ni bilo toče, zato pa je vihar napravil dosti zlega. Po nevihti so bila polja tako poležana, kakor bi bil šel valjar preko njih.

Iz Prekmurja Ciganska pokora v Prekmurju

Murska Sobota, junija.

Kako se odkrižati ciganske nadloge, je za Prekmurje vprašanje, ki mu za enkrat ne vemo odgovora. Do poštenega dela in življenja jih ne pripraviš, vsaj ne samo s kaznimi. Prav potreben bi bil za vso Jugoslavijo nekaj ciganski zakon, ki bi napravil konec večnemu potepanju čudnega ciganskega rodu, konec pa tudi večnemu strahu prebivalstva, kjer se ta nadloga pojavi.

Zdaj, ko je ustanovljeno novo okrožno sodišče v M. Soboti, se bodo sodniki mariborskega okrožnega sodišča oddahnili se zaradi ciganov. Prekmurje samo ne bi dajalo sodišču mnogo dela, če ne bi bilo tam toliko ciganov. Prekmurci sami smo mirni ljudje, tatvine in ropi so nam nekaj tujega. Zato pa imamo cigansko nadlogo, kakor nikjer drugje v Sloveniji. Vsa razbojstva in tatvine, ki se v Prekmurju dogajajo, gredo na račun ciganov.

Te dni se je zagovarjala pred mariborskim okrožnim sodiščem velika ciganska roparska tolpa iz Prekmurja. Na zatožni klopi je sedelo kar 12 ciganskih tolovajev. So to 38letni ciganski razbojniški harambaša Vincenc Horvat iz Beltincev, ki so ga orožniki zasledovali dve leti, preden jim je padel v roke, potem 23letni Jožef Horvat, nazvan »Riče«, iz Tišine, 25letni Vendel Ceper iz Borejcev, 37letni Jožef Kokaš iz Doline, 17letni Jurij Kokaš iz Kuštanovcev, 16letni Rudolf Cener iz Kuštanovcev, 20letni Adam Cener iz Doline, 22letni Horvat Janez, nazvan Žuža, iz Kuštanovcev, 16letni Aleksander Cener, nazvan Šanji, iz Vanče vasi, 26letni Ignac Cener iz Kuštanovcev, 27letni Horvat Matija iz Doline in 20letni Josip Kokaš mlajši iz Kuštanovcev.

Obtožnica jim je očitala kar 38 grehov, samih ropov, vlovov in cestnih razbojništev, ki so jih izvršili v teku leta 1937. Ni bila zmerom vsa tolpa udeležena pri vseh zločinih, po večini so ropali in kradli po trije, štirje skupaj, plen so nosili v svoja skupna skrivališča po raznih ciganskih naselbinah. Kradli in ropali so vse, kar jim je prišlo pod roko. Na svoje roparske pohode so hodili vedno oboroženi in je prišlo nekajkrat med njimi in orožniki do

streljanja. Orožniške postaje v Prekmurju so imele noč in dan posla z zasledovanjem zlikovcev. Bilo jim je zelo težavno priti na sled. Šele potem, ko so orožniki Vincenca Horvata obstrelili in ga prijeli, se je posrečilo izslediti ih poloviti tudi ostale člane njegove tolpe.

Pred sodiščem so bili svede vsi krotki ko ovce in niso hoteli vedeti ničesar o kakšnih zločinih. Kazen ima le toliko pomena, da so ljudje toliko časa varni pred njimi, kakor dolgo sede za zapahi. Ko pridejo spet iz zapotov, bodo svojo »obrt« gotovo nadaljevali. Ta razprava je bila na mariborskem sodišču zadnja razprava o grehah prekmurskih ciganov. Zdaj se bodo ugonabljali z njimi sodniki našega sodišča v Murski Soboti.

Naši na tujem Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, maja.

V Virginiji je umrl Martin Panfan, star 57 let, doma od Treh far pri Metliki.

V Beaumontu je umrla Marija Račka, stara 65 let, doma iz Gritovca ob Kolpi.

V Clevelandu so umrli Ljuba Gašparčeva, rojena Burgarjeva, stara 58 let, Janez Bajt, star 63 let, doma iz Javorja pri Litiji, Marija Novoselova, stara 59 let, doma iz Žejna pri Čatežu na Dolenjskem, Franc Sušnik, star 51 let, doma iz Zavrha pri Kamniku, in 15 mesecev stara hčerka edinka Janeza Tomažiča.

V Universalu je umrla Marija Cesarjeva, stara 45 let.

V Johnstownu je umrl Miha Raspet, star 61 let, doma iz Tolmina.

V Chicagu je umrla Marija Logen, stara 54 let, doma iz Prekmurja.

V Bridgeportu je umrl Janez Smrkolj, star 73 let, doma iz Vač pri Litiji.

V Pittsburgu je umrl Anton Gašperšič, star 56 let, doma iz Prema na Primorskem.

V Genevi je umrla Margareta Košičkova, rojena Logarjeva, stara 69 let, doma iz Podgozda pri Žužemberku.

V Cooperstownu je umrl farmer Franc Bradli, star 60 let, doma iz Zarečja pri Ilirski Bistrici.

V Avellai je umrl Franc Peternel, star 70 let.

★

Iz Pansina (Nemčija) nam pišejo: Tudi v daljni tujini se z veseljem spominjamo zelo nam ljubelega časopisa »Domovine«, ki ga tudi tukaj vsi radi beremo. Lepe pozdrave pošiljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem. Novak Avgust (Ormož), Letič Jakob (Ptuj), Šumenjak Jože, Strudl Ivan (Sv. Marjeta), Jožef Sok (Moškanjci), Kele Joško (Sv. Barbara v Halozah), Dorenčič Marica, Lupša Mimi, Stajnik Ivanka, Stajnik Trezi in Znidarič Minka (Sv. Jurij ob Ščavnici), Slaček Anica (Gornja Radgona), Zamuda Ivanka (Ptuj), Bac Pepca, Zadravec Barica, Edžid Micka, Ficko Marija (Krajna — Prekmurje), Görkeš Marička (Turnišče).

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vsi vse bančne posle najkulantneje. Poštali uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66 Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošlємо brezplačno naše čekovne nakaznice.

Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas

Kako so gosenice rešile avstralsko kmetijstvo

V avstralskem mestecu Chinchilli so tamkajšnji kmetijski posestniki slovesno odkrili velik spomenik, ki naj poznim rodovom priča, da so bile rešiteljice avstralskega kmetijstva majhne gosenice.

Avstralija je bila nekoč dežela, kjer je raslo vse polno grmičja. Beli naseljenci so to grmičje morali iztrebiti, da so dobili plodno zemljo. Na tem ozemlju so zrasla velika mesta. Pred nekaj leti pa je začelo kazati, da bodo ta velika mesta znova padla v pozabo, da jih bo pokrilo grmičje, da bo Avstralija izumrla. Te velike nevarnosti so se začeli prvi zavedati kmetje, za njimi pa vladni možje. V Avstraliji se je namreč začel množiti nov sovražnik, ki ga dotlej ni nihče poznal. Ta sovražnik bi bil uničil Avstralijo, če bi ne bila prišla pomoč.

Ta sovražnica je bila neka rastlina, ki je poprej tam niso poznali. Imenovali bi jo po naše smokvasta bodljika. To je nevarna osatnica, ki ima silno ostre bodice. Rastlina rodi tudi lepe jagode. Iz teh jagod so začeli delati imenitno čežano. Ko so te njene lastnosti leta 1878. prvič opazili, so bili ljudje vsi srečni. Najimnitnejše pa je bilo to, da te sijajne rastline ni bilo treba prav nič gojiti, pa je le imenitno uspevala ter rodila tak sad, da je bilo čežano na pretek.

Tako je v zadovoljnosti minilo Avstralcem nekaj desetletij. Med tem se je ta imenitna osatnica razširila že po vsej Avstraliji. Polje za poljem je zasedala. Kamor je prišla, se je niso mogli več odkrižati. Rasla je tako bujno, da konji, ki so vlekli plug po njivi, niso več mogli naprej v tistem bodičastem grmičju. Kmetje so šli nad osatnico s sekirami, noži in lopatami, pa je bilo vse zaman. Če je v zemlji ostal le en sam kos korenine, je drugo leto na tistem mestu zrasla spet osatnica.

Ljudje so se naveličali uničevanja tega škodljivca in so rajši šli orat kam drugam, kjer osatnice še ni bilo. Tako je minilo spet nekaj desetletij. Osatnica se je že tako razširila, da je kmete navdajala že groza. Na stotine kilometrov daleč je že prišla ta strašna rastlina. Cela polja so že ležala v njenem objemu in še vedno nova je zavzemala. Vsako leto je osatnica napredovala vsaj za 1000, včasih pa tudi za 2000 metrov.

Zadrževala je na njenem potu ni nobena reka, noben nasip, nobena skala. Cele vasi je že oblegla. Vaščani so morali pobegniti, ker ni bilo več obstanka na nekdanjih kmetijah, katere je osatnica že vse pokrila. Leta in leta so se obupno borili zoper tega sovražnika, pa vse ni nič pomagalo. Izgubili so premoženje in morali odnehati. Kopali so metre globoke jarke, osatnica jih je lepo preplezala. Gradili so visoke plotove, a ni nič pomagalo. Okoli in okoli polja so začeli izžigati zemljo. Drugo leto je osatnica še bolj veselo rasla.

Avstralija se je bližala koncu. Leta 1924. so začeli s strupi pokončavati to strašno rastlino. Za stotine milijonov so naročali iz Evrope strupenih snovi, ki naj bi uničili to rastlino. 800 ljudi je tako rekoč noč in dan delalo. Vrste letal so plavale nad pokrajinami in sipale strup na osatnico. Res se je posrečilo osatnico uničiti tamkaj, kjer so jo s strupi dovolj obdelali. Zato pa je med tem toliko bolj nemoteno divjala drugod. Če so jo v enem letu zatrli na ozemlju 1000 kvadratnih kilometrov, je med tem drugod napredovala že na ozemlju 2000 kvadratnih kilometrov. Vrhu vsega tega pa je zaradi strupov poginilo mnogo živine in divjačine.

To je bilo pred kakimi 10 leti, ko se je zdelo, da je že vse končano. Avstralska vlada je prosila za pomoč vse znanstvene zavode na svetu. Nekega dne je odnekod iz Evrope prišla po štiri škatice, ki je bila naslovljena na avstralskega kmetijskega ministra. Ko so v pisarni odprli škatico, so iz nje prilezle tri gosenice. Živalce so bile kajpada lačne. Gotovo je bilo v navodilih tudi pove-

dano, kaj naj jim dajo jesti. Dali so jim liste tiste nesrečne osatnice in gosenice so veselo žrle list za listom in niso bile nikoli site. Tiste tri gosenice so se lepo izkazale. Brž

Vojaška vzgoja v Češkoslovaški od 17. do 60. leta

Češkoslovaška je izdala tri nove obsežne odredbe, ki se bavijo z vojaško vzgojo češkoslovaškega prebivalstva. Glavno vlogo bo imela pri tem vojaška uprava, odnosno ministrstvo za vojsko. Sodelovala pa bodo pri vojaški vzgoji naroda tudi druga ministrstva, in sicer ministrstvo za šole, kmetijsko ministrstvo preko kmetijskih šol, zdravstveno ministrstvo in notranje ministrstvo, ki bo skrbelo pred vsem za izobrazbo prebivalstva, kar se tiče civilne letalske obrambe. Tudi mladina v zasebnih šolah bo podrejena vojaški vzgoji in bo morala obiskovati telovadne tečaje, ki bodo skrbeli za telesno vzposobitev prebivalstva za naloge narodne obrambe.

Vojaška oblastva bodo nadzirala delovanje šol v teh ozirih in po potrebi bodo ustanavljala za dijaštvo posebna taborišča, kjer se bodo dijaki urili.

Že v spodnji stopnji bodo mladino učili streljanja, a v višji stopnji pride na vrsto urjenje v rabi drugega orožja.

so začeli naročati te gosenice ne po škaticah, marveč kar po tonah. Cele ladje so vozile te gosenice v Avstralijo. Gosenice so polgali na rob tistih bolj, ki so jih pokrivalo osatnice, in gosenice so sproti uničevale vse zelenje osatnic. Te živalce so naposled uničile mogočno osatnico. Ko so jo pa uničile, so morale tudi gosenice same poginiti, ker niso imele več hrane. Avstralski kmetje so v spomin na tista huda leta postavili tem gosencam spomenik.

Vzgoja se bo nadaljevala tudi izven šol. Mladenci do 17. leta bodo morali vojaški izobrazbi posvečati 70 ur na leto. Od 17. leta do nabora bodo vojaški vzgoji posvečali 90 ur letno. Za ženske, ko zapustijo šole, bo do 21. leta znašalo število izobraževalnih ur letno 60, od 21. do 30. leta pa letno 30 ur, in sicer se bodo vadile v tej dobi samo v pomožni in nAhi z-1-ex-Da2b umihwy rdgovc m m m zaščitni službi. Moški, ki bodo pri naborih spoznani za nesposobne, bodo imeli do 30. leta letno po 40 ur vežbanja.

Od tridesetega leta dalje so osebe obojega spola obvezane do svojega 50. leta posvetiti po 30 ur letno izobrazbi v področju letalske obrambe. Do konca 1945. bodo tako izobraževali tudi osebe od 50. do 60. leta.

Vse te vaje se morajo vršiti tako, da ne bodo nikogar ovirale v izvrševanju poklicnih dolžnosti in ob praznikih je upoštevati tudi zahteve posebnih ver.

Pot, ki je posuta z okostnjaki

Volfram ali volframit je kovina, ki veča trdoto in se zlasti rabi v industriji električnih žarnic. To kovino imenujejo kovino smrti, ker mora sto in sto ljudi na zemlji izgubiti življenje pri iskanju volframa. Kdor bi našel to kovino v večji množini, bi bil za vse življenje preskrbljen.

Redkejšje kovine dobivamo po večini v krajih, kjer lahko človek umre od vročine in žeje. Tako se dobiva volfram v džunglah Burme in v puščavah na jugu Kalifornije. Po cele dneve in tedne lazijo iskalci skozi džungle Burme. Globoko v džungli ob reki Salve je mnogo volframa. Postransko je vprašanje, kako spraviti ga iz džungle, glavno je, da ga ljudje najdejo.

Čez dan omaguješ v džungli od strašne vročine, ponoči te pa zebe. Toda iskalci volframa morajo naprej, vedno naprej. Pot do reke Salve je tlakovana z okostnjaki umrlih iskalcev. Industrija potrebuje volfram in zmerom se dobi dosti ljudi, ki jih omamlja visoka cena volframa. Neslišno se plazijo iskalci džungelski jelen, orjak z ogromnim rogovjem. Burmanci trdijo, da je bog postavil džungelskega jelena za stražarja volframa. Tridesetkrat na dan se razboji karavana domačih, če se oglasi džungelski jelen, ki mu domačini pravijo campa. Pogosto se zateko ljudje v močvirja, če se hočejo rešiti pred nevarnostjo.

Neki iskalec je našel volfram pri Salvenu prav v času, ko se je svetovna industrija silno

razburjala, da je volframa premalo. Tedaj so se napotili od vseh strani pustolovci proti Salvenu. Zbralo se jih je blizu 3000. Toda samo 20 jih je prispelo do Salvena, vsi drugi so izginili v džungli. Več sto so jih pokončali jelena ali pa strupene kače in tigri, mnoge je pa tudi pobrala tropična mrzlica. Nekaj kuličev je tam že delalo. Komaj so se še držali na nogah. Skoro polovica jih je imela kolero. Tu se dobiva volfram v pesku. Toda dve tretjini rudonosnega peska ležita pod vodo, a v vodi preži na človeka tropična mrzlica. Treba je zemljo najprej izsušiti. 4000 ljudi dela stalno v Salvenu in vsak mesec jih umre 500 do 600. Toda na njihova mesta prihajajo novi. Visoka cena jih vabi.

Mnogo volframa je tudi v puščavah na jugu Kalifornije. Dva dni se moraš peljati z vlakom in pelješ se tudi skozi izumrlo mesto, ki je imelo nekoč 80 000 prebivalcev, zdaj pa žive v njem samo podgane. Potem se pelješ mimo dveh jezer in skozi puščavo. Tako prideš do najčudovitejšega kraja na svetu. Okrog in okrog je 7000 grobov in pri vsakem imenu mrliča je pripisano, da je umrl od žeje. V bližini je pa jezero s kristalno čisto vodo. Toda te vode ljudje ne morejo piti. V nji je namreč toliko arzena, da usmrti človeka. Kraj tega jezera v najbolj divji puščavi so ležišča volframa. Tu so najzdatnejše žile volframa. Čeprav preži tu na človeka smrt, imaš vendar mnogo pustolovcev, ki tamo iščejo oroče.

Od kamenite krogle do granate

Zanimiva je primerjava orožja in municije pred okroglo 500 leti z današnjimi vojnimi morilnimi sredstvi. Vojaki strelci v prvi polovici 15. stoletja so bili oboroženi s preprostimi, silno težkimi puškami. Med streljanjem so bile puške naslonjene na vilice, saj jih zaradi teže niso mogli držati v rokah. Do 100 gramov težka krogla je letela do 200 m daleč. Top iz iste dobe je bil bronast. Položen je bil v nekakšen žleb in streljal je iz skrivališča. Posadka je bila med streljanjem zavarovana

pred sovražnimi pišcami s premično streho. Z lopaticami so vsipali smodnik v topovske cevi in vanje potiskali kamenite krogle, ki so jih utesnjevali s predivom in malto, potem so čakali da se je malta posušila. Ta čas se je posadka skrila in molila. Slednjic se je top sprožil. Če se kamenita krogla ni razletela, jo je pognalo do 400 m daleč. Zgodovina iz l. 1437. slavi nekega vrliga topničarja, ki je v enem dnevu ustrelil trikrat iz topa.

Kako pa je danes? Moderna strojna puška

ustreli do 10krat v sekundi. Krogla prebije do 90 cm debel smrekov hlošč. Daljnonosni top zadene 120 km oddaljeni smoter. Granata se dvigne 40 km visoko in večji del njene poti je v stratosferi. Ob izstrelu ima toliko sile, da bi lahko z njo premaknili 850 železniških va-

gonov, izmed katerih tehta vsak po 100 metrskih stotov. Razen tega imamo letala, ki se takrat ljudem o njih niti sanjalo ni, da ne govorimo še o strupenih plinih, tankih in drugih strahotah, ki jih pripravljajo človeška zver za medsebojno pobijanje.

Iz Severnega morja bodo vozile po prekopu ladje k nam

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji se bavijo Nemci z načrtom o zgradbi prekopa, ki bi vezal Ren z Donavo in po teh dveh rekah Zapadno z Južnovzhodno Evropo. Na nedavni seji bavarske deželne vlade je bavarski ministrski predsednik Siebert sporočil, da se bo načrt v najkrajšem času tudi izvedel. Bavarska vlada je v ta namen dala na razpolago 50 milijonov mark.

Tudi na podlagi novega zakona, ki ga je pravkar sprejela nemška državna vlada, se bo prekop med Renom in Donavo in s tem velika plovna cesta med Severnim morjem in Balkanom zgradila do leta 1945. Dela se začnejo na različnih krajih in jih bo opravljalo do 30.000 mož. Pripraviti bo treba med

drugim sedem milijonov kubičnih metrov betona, razstreliti in odpraviti 26 milijonov kubičnih metrov kamenja, zgraditi 170 mostov, 22 jezov in 43 zapornic. Razen tega bodo potrebovali 800.000 kubičnih metrov lesa, 100.000 ton železa, 1.300.000 ton cementa in 3.000.000 kubičnih metrov kamnov.

Stroški za vsa dela so preračunani na 750 milijonov mark (kakšnih 13 do 14 milijard dinarjev). Ti stroški se bodo izplačali, kajti s tem dobi velika plovba neposredno zvezo med Severnim in Črnim morjem preko Nemčije, bivše Avstrije in vseh ostalih podonavskih dežel. Nemčija bo imela od tega veličansko korist.

× **115 milijonov oboroženih vojakov se bo vojskovalo v bodoči vojni.** Po nedavno objavljenih podatkih je vojaška moč posameznih držav naslednja: Francija: prebivalcev 42 milijonov, sposobni hza vojsko 7.2 milijona, na vojska 415.000; Anglija: prebivalcev 49 milijonov, sposobnih za vojsko 7.2 milijonov, stalna vojska 170.000; Zedinjene države: prebivalcev 128 milijonov, sposobnih za vojsko 20 milijonov, stalna vojska 170.000; Rusija: prebivalcev 170 milijonov, sposobnih za vojsko 35 milijonov, stalna vojska 1.300.000; Nemčija: prebivalcev 75 milijonov, sposobnih za vojsko 13 milijonov, stalna vojska 1.100.000; Italija: prebivalcev 42.8 milijona, sposobnih za vojsko 8 milijonov, stalna vojska 385.000; Japonska: prebivalcev 71 milijonov, sposobnih za vojsko 13 milijonov, stalna vojska 232.000; Češkoslovaška: prebivalcev 15.2 milijona, sposobnih za vojsko 2.5 milijona, stalna vojska 172.000; Rumunija: prebivalcev 19.4 milijona, sposobnih za vojsko 3.5 milijona, stalna vojska 141.000; Poljska: prebivalcev 34.2 milijona, sposobnih za vojsko 6.5 milijona, stalna vojska 266.000. V vseh navedenih državah je pod orožjem skupno 4.351.000 vojakov, med tem ko mobilizirajo omenjene države lahko skupno okoli 115 milijonov vojakov.

× **Izumitelj zvočnega filma umrl.** V sirotišnici v Neullyju je umrl Avgust Baron, izumitelj zvočnega filma. Že več let je bival v raznih hiralnicah in je zdaj umrl v največji bedi.

× **Mrtvi pomagajo živim.** Doslej so prenašali kri samo iz živega človeka v živega. Zdaj pa je mogoče ohraniti kri mrtveca še toliko časa »pri življenju«, da jo lahko prenesejo v telo živega. Tako imajo po nekaterih bolnišnicah pravcate zaloge krvi za primere izkrvavljenja. Dognali so tudi, da razni deli človeškega telesa po izdihu duše žive še nekaj časa svoje lastno življenje. Oči žive še 30 minut po smrti, mišice v rokah in nogah štiri ure, kosti tri dni, koža celo pet dni. Ameriški znanstveniki so ugotovili, da je mogoče jetra in ledvice mrtvecev brez škode vzepiti živim. Glavno je seveda, da so izposojeni deli mrtveca zdravi.

× **Najdaljša avtomobilska cesta na svetu** bo ona, ki bo izgotovljena v petih letih, to je vseameriška cesta, ki bo potekala med Severno in Južno Ameriko. Dolga bo 28.000 km in je je do danes gotove že 15.000 km. Njena pot teče skozi 15 držav Srednje in Južne Amerike.

× **Na Švedskem so odkrili ležišče zlata.** Iz Stockholma, glavnega mesta Švedske, poročajo, da so odkrili veliko zlato žilo v skalovju med Kronbergom in Jönköpingom ob švedski meji. Tam so obsekavali kamne za napravo novih cest in zapazili v kamenju zlate žile. Uradna komisija je dognala, da je v tem skalovju zlata žila toliko močna, da na vsako tono kamna daje 34 gramov zlata. V tem kamenju sta tudi baker in svinec.

× **Za dve leti neizpremenjene cene.** V Italiji so sklenili glede na manj imovito prebivalstvo, da ostanejo cene vsakdanjih potrebščin in najemnin v prihodnjih dveh letih neizpremenjene.

× **Slepec je po operaciji spregledal.** Neki 11-letni deček v Tübingenu, ki je bil slep od svojega šestega leta dalje, je po operaciji, ki jo je opravil profesor Stock, nenadno spregledal. Profesorju se je posrečilo nadomestiti v dečkovih očeh nekatere dele mrežnice, ki so jo vzeli iz očesa nekega bivšega bojevnika, kateremu so izrezali oko zaradi dobljene rane, ki jo je dobil še za časa svetovne vojne. Dva tedna po operaciji je bil deček čisto zdrav.

× **Ladja brez vsakega železa.** Angleži grade posebno protimagnetično ladjo, ki ne bo imela na sebi nobenega kovinastega dela, ki bi bil podvržen magnetičnemu vplivu. Tudi posadka ne bo smela imeti s seboj ničesar kovinskega. Mornarji torej ne bodo smeli imeti pri sebi ne nožev, ne jeklenih ur in celo z železjem okovanih kovčgov ne. Ta svojevrstna ladja bo služila znanstvenim svrham. Posadka na nji bo preučevala zemeljski magnetizem. Zanimivo je, da to ni prva protimagnetična ladja. Že l. 1903. je zgradila Amerika podobno ladjo, ki jo je pa kmalu uničil vihar.

× **Pijance naj bi za kazen vozili v kletkah po mestu.** V mestu Woburn v Zedinjenih državah so imeli ljudsko glasovanje o predlogu, da naj bi v bodoče vse pijance zaprli v levjo kletko (seveda brez levov) in jih vozili po mestu.

× **Osem delavcev je utonilo v petroleju.** V mehiškem Tampicu so pri vrtnanju za novimi petrolejskimi vrelci naleteli delavci na izredno močan izvir, ki je s takšno silo bljunil na dan, da je bila odprtina v nekaj minutah zalita do vrha. Delavci so se v strahu za življenje zatekli v bližnjo kantino, katero je petrolej kmalu dosegel. Osem delavcev je pri tem utonilo, ostali so se rešili z urnim begom.

× **Holandska zbira zaloge živil za primer kakšne vojne.** »Europapress« poroča iz Amsterdama, da je izdala holandska vlada ukrepe za pripravo velikih zalog živil za primer kake vojne. Začeli so pripravljati obsežna skladišča žita, krme, olja, masti in drugih neogibno potrebnih živil. Vlada je tudi že stopila v stike z uvozniki, da se nakup potrebnih količin čim prej izvede.

× **Cigani terjajo svoj parlament.** Tudi v neomejenem kraljestvu ciganov se pripravljajo resni dogodki. 10.000 ciganov je lanskega julija izvoljenemu kralju Kwieku I. poslalo pravi ultimatum, v katerem je zahtevalo, naj takoj skliče ciganski parlament, ker ne marajo več prenašati njegovega diktatorstva. Teh 10.000 ciganov pa predstavlja le manjšino, kajti 28.000 drugih se zavzema za kra-

lja. Zato ni izključeno, da bo Kwiek I. odgovoril na ultimatum s tem, da bo odredil cigansko ljudsko glasovanje o vprašanju svoje pravice do vladanja. Lahko se iz tega izcimi nova volitev kralja.

Prosvetno delo med koroškimi Slovenci

Celovec, maja.

Nedavno je imelo slovensko prosvetno društvo »Dobrač« na Brnci občni zbor, na katerem so se tudi obravnavale smernice za bodoče prosvetno delo med koroškimi Slovenci. Društveni tajnik je v svojem govoru najprej naglasil, da so koroški Slovenci novo državo v polni meri priznali, ko so 10. aprila glasovali za njenega vodjo Hitlerja, priključitev Avstrije k Nemčiji, nato pa je v splošnih potezah orisal življenje v novi državi. Kakor poroča »Koroški Slovenec«, je izvajal med drugim:

»Vrhovno načelo vsega javnega življenja v narodnosocialistični državi sta čast in blaginja nemške narodne družine. To načelo je osnova državne politike, zakonodaje in sodstva, gospodarske, socialne in prosvetne politike. Poudarjano narodno gibanje nove države spremljamo koroški Slovenci z odobravanjem in ga bomo po svojih močeh podprli v prepričanosti, da bosta tudi med našim slovenskim ljudstvom varovani slovenska narodna čast in gospodarska blaginja. Svoje zaupanje v novo državo in njeno pravičnost opiramo na izjave odgovornih voditeljev glede bodoče narodnostne politike velike Nemčije. V kulturni samopomoči pa bomo varovali in množili naše slovenske vrline, ki so nam sveta dediščina naših prednikov.«

Govornik je nato izrazil željo, da bi slovensko narodno življenje na Koroškem tudi v bodoče slonelo na kulturnih društvih, ki bodo po zagotovilih odgovornih činiteljev ohranila svoje dosedanje delovno območje. Gospodarsko oporo bodo tudi v naprej nudile slovenske zadrage, duhovno vez pa bo predstavljal tednik »Koroški Slovenec«. Govornik je zaključil govor s pozivom, naj bo koroškimi Slovincem narodni socializem visoka šola za odločno narodno zavest in narodno ljubezen.

Sledilo je poročilo mladega slovenskega pravnikarja o dednih kmetijah, ki bodo še to leto uvedene tudi v bivši Avstriji. Poudaril je, da so mnoge misli zakona o dednih kmetijah med slovenskim ljudstvom v življenju že izvedene in da bodo torej od Slovencev sprejete z umevanjem.

»Koroški Slovenec« dodaja k temu poročilu: »Občni zbor brnškega prosvetnega društva je zaključila ubrana slovenska fantovska pesem. Iz nje kakor iz vsega poteka je zvenela neupogljiva volja, da hočemo koroški Slovenci dajati zvestobo veliki novi državi, a v nič manjši meri ohraniti in čuvati zvestobo slovenskemu narodu.«

Listnica uredništva

Kaj pravijo paragrafi o prepovedani poti. Če sosed prekoplje pot, po kateri ste ves čas nemoteno vozili, ga lahko v teku 30 dni tožite zaradi motenja posesti. Po poteku 30 dni pa lahko sosed tožite na priznanje, da imate služnostno pravico poti po njegovem svetu. V tej pravdi morate dokazati, da ste s svojim posestnim prednikom vred skozi 30 let javno, nemoteno in brez prošnje po sporni poti opravljali vse gospodarske vožnje za svoje posestvo in s tem priposestvovali služnostno pravico vožnje. Če tega ne morete dokazati, odnosno če sosed dokaže, da je še pred 12 leti vaš oče za odškodnino za pot opravljal na leto po en dan tlake, potem nimate še priposestvovane služnostne pravice. Zato se s sosedom tudi za bodoče zmenite za primerno odškodnino za pot.

Bervace pri Grosupljem. Če zaradi sosedovega zaraslega jarka zastaja voda na vašem posestvu, se obrnite na občino, da ukrene potrebno.

Ženski vestnik

Deževnica je zdrava za človeka in rastline

Najbolj zdrava voda za živa bitja in rastline je deževnica. Pa tudi za pranje je najodličnejša voda. Zato bi morala na vsakem vrtnu ali dvorišču stati kad, ki bi prestrezala deževnico. V tako kad naj teče voda iz žleba. Važno pa je, da je posoda za deževnico zmerom temeljito čista.

Če kuhamo perilo v deževnici, prihranimo mnogo mila in ne potrebujemo ne sode ne pralnih praškov. Deževnica se izvrstno peni, perilo pa je po enkratni kuhi belo. Če imaš kakšno deževnico, da lahko perilo tudi izpiraš v njej, spoznaš, kako naglo se odstrani milo z nje. Volneno in svilenno perilo se po pranju v deževnici sveti in je prožno.

Uporabljalj tudi deževnico, kadar umivaš pohištvo, okna in tla. Z deževnico opraviš tako delo hitreje in bolje.

Rastline v lončkih in na vrtu uspevajo lepše, če jih zalivamo z deževnico, ki pa mora biti malo postana.

Zlasti pa je deževnica priporočljiva pri umivanju telesa. Na vsakem umivalniku moral zmerom stati vrč deževnice. Če se umiješ z deževnico, ti postane koža lepo mehka. Matere naj bi kopale otroke zmerom v deževnici.

Z deževnico si umivajmo lasje. Čeprav vzamemo le polovico toliko mila ko sicer, se bodo lasje penili in bodo šle te pene zlahka z las. Lasje postanejo po pranju z deževnico mehki in blesteči.

Kako ravnaj z brisačo

Brisačo imamo zato, da si z njo obrišemo in osušimo obraz ali roke, kadar smo se umili. Nikakor pa ne sme biti brisača za čunjo, s katero vse obrišeš, zaradi česar se potem tako zamaže, da se sploh ne da čisto oprati. Zato naj bi imel vsak član v družini svojo brisačo in jo uporabljal le, kadar se res čisto umije. Nič ni gršega in bolj nezdravega kakor brisača, ki se je drži umazanost le napol umitih rok. Zelo grda navada je, da zmoliš konec brisače in s tem umiješ odnosno obrišeš otrokov zamazan obraz. Vsa umazanost ostane na brisači, a otrok je le za silo umit. Umij otroka, kadar se umaže, dobro z vodo. Ko je čisto umit, ga šele obriši z brisačo.

Ko si roke umivaš, si vzemi vedno toliko časa, da si jih res umiješ z milom in da z njih umiješ vso umazanost in izpereš tudi milo. Od mila in napol umitih rok, postane brisača trda, se usmradi in zamaže. Je pa tudi nezdravo, če se tudi drugi v hiši z eno in isto brisačo brišejo obraz in roke. Lahko se enemu ali drugemu spustijo od tega lišaji.

Gospodinje, ne dopustite, da bi se v brisače brisale neumite roke.

Za kuhinjo

Cvrtje z zelišči. Pet jajc dobro stepi in primešaj eno žlico drobno sesekljane zelene paradižnika in žlico drobnjaka ali pehtrana ali pa meto. Mast razgrevaj v plitvi ponvi in novri cvrtje kakor omleto.

Telečja jetra v pikantni omaki. Telečja jetra zreži na tenke kose, ki vsakega povaljaj v moki. V kozi razbelj mast in deni jetra na mast in jih lepo rjav opeci. Opečena poberi na topel krožnik, na mast pa deni štiri stlačene brinjeve jagode, malo popra, soli, tri žlice kisle smetane, premešaj in prilij tri žlice juhe ali vode. Omaka naj bo gostljata, a ne pregosta. Ko je omaka zavrela, stresi zraven opečena jetra, in ko vse skupaj še enkrat prevre, daj takoj na mizo. Zraven daš valjance, dušen riž in slično.

Telečja jetra s sirom. Jetra zreži, jih povaljaj v moki in hitro na vroči masti opeci. Opečena poberi v vročo skledico, jih posuj z zribanim bohinjskim sirom in zabeli s sirovim maslom (maslo segrej toliko, da bo rjav, a ne sežgano). Tako pripravljena jetra daš na mizo z makaroni, katere tudi potresi s sirom in zabeli s sirovim maslom.

Jajčna omleta na madžarski način. 15 dek telečjega mesa zreži na prav majhne in tenke koščke. V kozici razbelj malo masti, prepraži eno žličko drobno sesekljane čebule, na čebulo pa stresi meso in ga praži, da se lepo zapeče in porjavi. Med praženjem dodaj malo sladke paprike. Ko se je meso zapeklo in postalo mehko, dodaj štiri žlice kisle smetane, osoli in pusti, da se malo poduši. Med tem pa stepi v lončku tri jajca in žlico mleka. Malo osoli. V kozi za omleto razbelj za oreh masti, zlij na mast stepena jajca in jih speci v omleto. Ko je omleta pečena, stresi na sredino pripravljeno meso, zvij (pomagaš si z nožem ali, če imaš, z lopatico, ki je nalašč za omleto), stresi na segret krožnik ali skledo in daj s solato za večerjo na mizo.

Sirov praženec. Pol kile skozi sito pretlačnega domačega sira (skute) zmešaj z enim rumenjkom. Ako je sir suh, ga z nekoliko kislega mleka zmeščaj. Osoli, dodaj malo moke in nalahko primešaj trdo stolčeni sneg enega beljaka. To zmes zlij v ponev na vročo mast približno za prst na debelo. Ko se je testo na dnu rumeno zapeklo, ga obrni z lopatico in naj se še na drugi plati zapeče. Nato raztrgaj pečeno testo z vilicami, stresi v toplo skledo in daj takoj na mizo, da se ne posuši. Ta praženec lahko daš slan k solati ali potresen z vaniljevimi sladkorjem h kompotu. Sladkega lahko zboljšaš, če dodaš sirovemu testu še pest opranih rozin in malo naribanega limonove lupinice.

Mezga iz rabarbare. Na kilo rabarbare vzameš tri četrtinke kile sladkorja. Na koščke zrezano rabarbaro deni v lončeno skledo in zmešaj s sladkorjem. Tako naj pokrito stoji dva dni. Nato precedi rabarbaro skozi sito in kuhaj najprej sok 20 minut, nato dodaj še goščo in naj vre skupaj še 20 minut, da se zgosti. Nato napolni še toplo v segrete kozarce. Ko se je shladila in naredila kožico, zaveži s pergamentnim papirjem.

Svinjsko meso na štajerski način. 60 dek svinjskega mesa pristavi z mrzlo vodo kakor za govejo juho. Dodaj malo timjana, šest celih poprov in en lavorjev list. (Timjan, poper in lavorjev list zaveži v čisto krpico in daj v juho.) Po okusu osoli, in naj počasi vre, da se zmehča. Hkratu ko pristaviš meso, pa posebej kuhaj zelenjavo, in sicer nareži na drobne rezance za globok krožnik korenja, petrešilja, zelene, paradižnikov in sploh, kar nudi letni čas. Ko je meso mehko, ga deni na krožnik, zelenjavo z vodo vred, v kateri se je kuhala, zlij v juho in naj malo skupaj prevre. Meso zreži na lepe kose, jih zloži v skledo, čez pa polij juho z zelenjavo vred. Vrečico, v kateri so poper, lavorjev list in timjan, pa odstrani. Za tistega, ki ljubi bit okisano, jo lahko tudi okisaš. Po vrhu potresi še naribanega hrena in daj takoj na mizo.

Praktični nasveti

Enobarvno blago, na primer ruž (rouge) ki ga uporabljamo za obrobe, izgublja pri pranju barvo in kvarji belo obleko ali kuhinjske prtice ali kar smo sicer že obrobili z njim. Da to preprečimo, ga moramo še pred uporabo popariti s slano vodo ali s kromom, kateremu smo dodali nekoliko kisa. Vendar ta kis ne sme biti sadni ali vinski, temveč umetni.

Če si opečes jezik ali grlo z vročo tekočino, je najbolje srkati gosto smetano. Vsakih pet minut vzameš eno žlico smetane v usta in pustiš, da sama zleze po grlu. To ti bo prav hitro pomagalo. Če pa nimaš smetane pri roki, pomaga tudi navadno namizno olje.

Radio Ljubljana

od 12. do 19. junija.

Nedelja, 12. junija: 8.00: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve (pel bo otroški zbor o priliki prvega sv. obhajila). 8.45: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Instrumentalni koncert (orglice — Fran Petan in harmonika — Stanko Avgust; vmes na ploščah solistične točke). 10.30: Otroška ura: Petelinova nožica (članice gledališča). 11.00: Prenos promenadnega koncer-

ta vojaške godbe. 12.00: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 13.00: Napovedi. 13.20: Kar imamo, to vam damo (plošče). 17.00: Kmetijska ura? Najnevarnejše bolezni in škodljivci na vrtu (Josip Štrekelj). 17.30: Koncert (sodelovali bodo Zvonimira Župevčeva, Filip Bernard — flavta, prof. Lipovšek in radijski orkester). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Plošče. 20.00: Vesel večer domače in tuje glasbe (sodelovala bosta radijski orkester in pevski jazz-kvartet). 21.15: Violinski koncert prof. Karla Rupla (pri klavirju prof. Lipovšek). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Rezervirano za prenos z velesejma.

Ponedeljek, 13. junija: 12.00: Slavni orkestri igrajo (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Kmečki trio. 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Narodno blago z Gorenjskega (Boris Orel). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Zanimivosti. 20.00: veseli napravi (plošče). 20.30: Rezervirano za prenos. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne »Nebotičnika«.

Torek, 14. junija: 11.00: Šolska ura: Pevski nastop bežigradske poskusne ljudske šole (vodil bo Fran Venturini). 12.00: Šramli in podobne skupine (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Iz Aljaževe pesmarice (pel bo zbor orglarske šole). 18.40: Efektna borza (dr. Josip Mihelak). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Večer slovenske glasbe (sodelovali bodo Milena Štrukelj-Verbičeva — samospevi, prof. Škerja in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Sreda, 15. junija: 12.00: Odlomki iz operet (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Ruske pesmi (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Salonski kvartet. 18.40: V letalu pod našim nebom (Vladimir Regally). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Uvod v prenos. 20.00: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar, v II. odmoru napovedi, poročila.)

Četrtek, 16. junija: 8.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 9.00: Verski govor (dr. Fajdiga). 9.15: Prenos blagoslova stolne procesije. 9.30: Napovedi, poročila. 9.45: Slavnostna glasba (plošče). 10.00: Koncert (izvajala bosta prof. Pavel Rančigaj — orgle in Tone Petrovčič — samospevi). 11.00: Otroška ura: Striček Matiček. 11.30: Koncert radijskega orkestra. 13.00: Napovedi, poročila. 13.20: Pisana trata (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Kako ohranimo zdravje plemenski živini (dr. Leon Kocijan). 17.30: Šramel »Škrjanček«. 18.15: Calderon: Skrivnost sv. maše. (člani radijske družine). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Iz Schubertove skicirke, fantazija (plošče). 20.00: Koncert (sodelovala bosta Slovenski vokalni kvintet in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Nekaj za uho, nekaj za peto (plošče).

Petek, 17. junija: 12.00: Slovenska pesem (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Pestre glasbene slike (radijski orkester). 14.00: Napovedi. 18.00: Iz romantičnih oper (radijski orkester). 18.40: Ženska ura: Žena in narodno delo (Angela Vode). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: O mladinskem taboru v Ljubljani. 20.00: Operetna glasba (radijski orkester). 21.10: Ljubljanski godalni kvartet. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 18. junija: 12.00: Pisan spored vam gotovo je všeč, saj plošče izbrane res lepa so reč. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Pisan spored... (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). 18.40: Dolenjska mesta v dobi čitalnic (Janko Jarc). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Kako je brusil Železnikarjev »Brus«. Slovenski humor iz začetka devetdesetih let. Za radio nabral in pripravil Niko Kuret. Izvajali bodo člani radijske igralske družine; sodelovala bosta Jožek in Ježek; glasb. ilustracijo na klavirju oskrbi prof. Lipovšek. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za vesel konec tedna (igral bo radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

ZAVRNIL GA JE

Nekega slavnega zdravnika je hotel neki mož osmešiti, zato ga je nagovoril: »Vi ste živinozdravnik, ali ne?«

»Da«, je odgovoril zdravnik, »kaj vam pa manjka?«

OTROK

Teta (na obisku): »Jožek, nikar ne jej tako hlastno. Med tem ko jaz enkrat denem v usta, deneš ti že trikrat!«

Jožek: »Da, a zato imaš ti tudi trikrat večja usta.«

SAJ DELA TAKO

Gost (se čudi): »Tvoja žena je pa silno načitana. Menda lahko govori o vsem.«

Mož: »Žal tako tudi dela.«

PRI SKUŠNJI

Profesor: »Kolikokrat so se združeni vladarji vojskovali s Francozi?«

Dijak: »Štirikrat.«

Profesor: »Naštejte to!«

Dijak: »Enkrat, dvakrat, trikrat, štirikrat...«

DOBRA GOSPA

Zdravnik: »Ženka, naša služkinja pravi, da nima teka in da ne more ničesar zaužiti. Zapisal ji bom zdravilo.«

Žena: »Počakaj rajši do jutri. Drevi bodo ocvrte piške, jih bomo vsaj lahko sami pojedli.«

KEMIČNO UMIT

Franček je bolan. Zdravnik pride, ga pregleđa in meni, da je fantek umazan.

»Umazan?« se razburi mati, »Franček je zmerom umit.«

Zdravnik vzame cunjjo, jo pomoči v bencin in podrgne po Janezkovem vratu, na katerem se pokaže bela lisa. »No!« pravi zdravnik.

»Prava reč, to vendar ni nobena umetnost, če čistite malega kemično,« reče mati.

V HOTELU

Gost: »Ali niste morali našli v moji postelji bolho?«

Sobarica: »Nisem. Odkdaj jo pa pogrešate?«

ŽALOST

A: »Silno sem žalosten. Poročil sem se z dekletom, ki izvrstno igra na klavir, kuhati pa ne zna. Zato sva vzela v hišo še njeno mamo, ki zna izvrstno kuhati, igrati na klavir pa nič.«

B: »To vendar ni nič hudega.«

A: »Kako da ne! Zdaj igra moja tašča na klavir, žena pa kuha.«

MODERNI ČASI

»Vidva z ženo se pa dobro razumeta,« reče oče svojemu sinu.

»O, zelo! Moja žena mi vedno pomaga pri kuhi in pranju, kadar utegne...«

Mali oglasi

KOSE

garantirane, škropilnice za vinograde, poljsko orodje, železnino, semena in špecerijo kupite po najnižjih cenah pri Josipu Jagodiču, Celje, Gubčeva ulica 2 in Glavni trg 14.

POSESTVO

primerno za železničarja, blizu postaje Hajdine, proda Vnuk Albin, Sp. Breg, Ptuj.

140 KOLES

prvovrstnih znamk, novih in rabljenih, več šivalnih strojev Singer Pfaff, Westa, Dürkopp, Adler in otroški vozički, športni in globoki, po nizki ceni naprodaj pri PROMETU v Ljubljani (nasproti križanske cerkve.)

2500.— DIN

potrebujete, da zaslužite 1000 dinarjev mesečno doma. Dopise: »Anos«, Maribor, Orožnova 6.

Solnce je
od dne do dne

močnejše,

zato se zahteva vsak dan več od vaše kože.

Mislite pravočasno na nujno potrebno nego kože z NIVEO! — Samo NIVEA vsebuje evcerit. NIVEA krepča kožo in dela tudi vašo kožo odpornejšo proti čedalje močnejšim solničnim žarkom in ji da svež videz.

KOLESA ZNAMKE »AXO«

v prvovrstni kvaliteti in lepi izdelavi
kupite ugodno pri

H. SUTTNER
LJUBLJANA
ALEKSANDROVA 6

Zahtevajte brezplačen cenik!
Ugodni plačilni pogoji.

XVIII. ljubljanski velesjem

43. razstavna prireditev

4.—13. jun. 1938.

Polovična vozna na železnici. Pri blagajnah železniških postaj kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—

Sejmišče obsega 40.000 m², preko 600 razstavjalcev iz 14 držav.

Posebne razstave: »Cesta« — Francija — Pohištvo — Avtomobili — Tekstil — Ženska domača obrt.

Lepo zabavišče.

10.—12. junija; III. državni trgovski kongres.

Vstopnica daje lastniku pravico do nagrednega žrebanja. Vrednost dobitkov preko din 75.000.—

Pomlad!

Leto!

OSTANKI

iz mariborskih tekstilnih tovarn prstnobarvni, brez napak, noben kos izpod 2 m in sicer:

Paket »Serija H« z vsebino 16—21 m prima oxfordov, ceftirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih.

Paket »Serija M« z vsebino 16—21 m pralnega blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druka za predpasnike, delena, krepa in polsvile za bluze in obleke v izbrano lepi sestavi.

Paket serijo H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol. Vsak paket poštnino prosto za znižano ceno din 130.—

Paket »Serija Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum oziroma plašč in sicer: Z-1 130.—, Z-2 160.—, Z-3 250.— din zadnji dober kamgarn, isti v modri in črni barvi din 275.—, Cela podlaga za moško obleko po kakovosti din 80.—, 100.— in 120.—

Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Nešteto priznanj odjemalcem na razpolago, zato pišite še danes na razpošiljalnico »KOSMOS«, Maribor, Kralja Petra trg. Trgovcem popusti!

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pisмено garancijo

Din 49.50

št. 62.301 ista s cvetljenimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje zastonj in poštnine prosto

H. Suttner
Ljubljana 6

Lastna protokollirana tovarna ur v švicl.

PRODA SE

dobičkonosno posestvo z več sto različnim sadjem zasajeno, vinogradski kraj; redi se 3 do 4 goveje živine. Cena 35.000 din. Naslov: Mervic, Primskovo, Šmartno pri Litiji.

ZGLASIJO SE NAJ

Sevšek in Ozim zaradi denarja.

172